

แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับ
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับ
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
พฤษภาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณบดีวิทยาลัยการศึกษาคณะต่อเนื่อง ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย” เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยพะเยา

(ดร.สุริยา สัมจันทร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพวัถ)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษาคณะต่อเนื่อง

พฤษภาคม 2556

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย สำเร็จได้ เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา และนำความคิดเห็น และกำลังใจ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุริยา สัมจันทร์ ผู้มีส่วนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วง ผู้เขียนขอขอบคุณ คณะอาจารย์สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ให้ความรู้ คำชี้แนะ ตลอดแนวทางการทำงาน ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.กรรณิกา พิมลศรี มหาวิทยาลัยพะเยา อาจารย์ ดร.พรชัย ศักดิ์ศิริโสภณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ทรัพย์บำเรอ มหาวิทยาลัยพะเยา ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารโรงพยาบาลพะเยา นายแพทย์เชิธรชัย คฤหโยธิน ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลพะเยาราม และท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลเชียงคำ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ครอบครัวพันธุ์ปัญญา อันประกอบด้วยคุณพ่อ คุณแม่ และพี่สาวที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจตลอดมา

กฤต พันธุ์ปัญญา

ชื่อเรื่อง	แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย
ผู้ศึกษาค้นคว้า	กฤต พันธุ์ปัญญา
ที่ปรึกษา	ดร.สุรียา สัมจันทร์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและ การท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยพะเยา, 2555
คำสำคัญ	สถานพยาบาล, จังหวัดพะเยา, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาล ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทย สถานพยาบาลที่มีศักยภาพทั้งภาครัฐและเอกชนในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา ได้แก่ โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลพะเยาราม และโรงพยาบาลเชียงคำ ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาในจังหวัดได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม ศึกษาความพร้อมความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา และหาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระหว่างความพร้อมของสถานพยาบาล และความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนทั้งหมด 400 คน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ใช้สิทธิเบิกต้นสังกัด/เบิกได้ ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาต่อครั้ง ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการรักษาต่อครั้ง ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง เดินทางมาใช้บริการในสถานพยาบาลด้วยตนเอง ประเภทกิจกรรมการมาใช้บริการในสถานพยาบาล ส่วนใหญ่ ตรวจร่างกายและการนัดแผนโบราณ ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานพยาบาล จากญาติ

พี่น้อง/ครอบครัว/คนรู้จัก

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการ
เชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวม ของความต้องการของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยทั้ง 6 ด้าน ส่งผลต่อระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการ
เชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริการเป็นด้านที่ส่งผลต่อระดับนักท่องเที่ยวชาวไทย
ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)
ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.97$) ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$)
ด้านสถานที่และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) ส่งผลต่อระดับ
ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาล
จังหวัดพะเยา ตามลำดับ

Title	GUIDELINES FOR HOSPITAL DEVELOPMENT TO SUPPORT HEALTH TOURISM IN PHAYAO: A CASE STUDY OF THAI VISITOR
Author	Krit Phanpanya
Advisor	Dr.Suriya Somchan
Academic Paper	Independent Study M.A. in Hotel and Tourism Management, University of Phayao, 2012
Keywords	Hospital, Phayao Province, Health Tourism Clinic

The objectives of this study were to study readiness of health tourism hospital for supporting Thai tourists in Phayao province, to investigate Thai tourists' needs for health tourism service and to seek for guidelines of health tourism hospital development for supporting Thai tourists. In Phayao province, the potential health tourism hospitals from both government and private sector for supporting Thai tourists were Phayao Hospital, Phayao Ram Hospital, and Chiang Kham Hospital. The population was 400 Thai tourists travelling into Phayao province. Data collection was conducted through the structured interview and the questionnaire regarding the readiness of health tourism hospitals for supporting Thai tourists in Phayao province. Data was analyzed by Windows for frequency, percentage and deviation.

With regard to the summary, most Thai tourists visiting to Phayao, they were 41–50 years old female and get married. The employers paid for their medical treatment. They came to the hospital by themselves and it spent less than 1 hour per time. As for their purposes for coming to the hospital, there were check up and having massage. They received the hospital information from their relatives and families. Overall, the Thai tourists' needs for using health services at Phayao Hospitals affected the 6 levels of the Thai tourists' needs for using health services in Phayao Hospitals at a high level ($\bar{X} = 3.86$) When regarding to the place, it showed that the facade of the hospitals were clean and tidy. This affected the level of the Thai tourists' needs at the highest level. ($\bar{X} = 4.22$) With regard to the environment, there were no dust and smokes which produced the trouble to

the community and this affected the level of the Thai tourists' needs at the high level. Regarding to the organization management, the hospitals' responsibility to the environment/nature affected the level of the Thai tourists' needs at the high level ($\bar{X} = 4.02$) With regard to the services in term of the specialists, it affected the level of the Thai tourists' needs at the highest level ($\bar{X} = 4.23$). With regard to the promotion that providing the distribution of 5 different food groups in accordance with the principles of nutrition affected the Thai tourists' needs at the high level ($\bar{X} = 3.87$). Regarding to the follow-up and evaluation in case of the customer's appointment for after services affected to Thai tourists' needs at the high level ($\bar{X} = 4.08$), in respectively.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามของการศึกษา	3
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา	4
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	5
กรอบที่ใช้ในการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา.....	9
การทบทวนแนวคิด	12
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.....	12
รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย	16
มาตรฐานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	18
สถานพยาบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	21
องค์ประกอบและแนวคิดความพร้อม	21
องค์ประกอบและแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ	23
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
งานวิจัยภายในประเทศ.....	51
งานวิจัยต่างประเทศ.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการศึกษา 55
	วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา..... 55
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 56
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 56
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 58
	การวิเคราะห์ข้อมูล 58
	วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา 59
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 59
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 60
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 62
	การวิเคราะห์ข้อมูล 63
	สถิติที่ใช้ในการศึกษา 63
	วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ ในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา 64
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 64
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 64
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 65
	การวิเคราะห์ข้อมูล 65
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 66
	วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา..... 66
	วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์ มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา 67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการศึกษา.....	81
อภิปรายผลการศึกษา	92
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	100
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	101
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง	107
ภาคผนวก ค แบบตรวจสอบคุณภาพ	111
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	120

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากร จังหวัดพะเยา ปี 2554	10
2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามา ในจังหวัดพะเยา ปี 2553.....	10
3 แสดงอัตราการพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทาง เข้ามาในจังหวัดพะเยา ปี 2553	11
4 แสดงอัตราการค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่ เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ปี 2553.....	11
5 แสดงรายได้โดยรวมของจังหวัดพะเยาต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ปี 2553	11
6 แสดงสีพื้นแผนป้าย และสีตัวอักษร	35
7 แสดงสถานพยาบาลเวชกรรม/โรงพยาบาลเวชกรรม	40
8 แสดงสถานพยาบาลทันตกรรม/โรงพยาบาลทันตกรรม	41
9 แสดงสถานพยาบาลการผดุงครรภ์	41
10 แสดงสถานพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรัง	42
11 แสดงสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย	43
12 แสดงสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทยประยุกต์.....	44
13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	68
14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	68
15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	69
16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสิทธิ ที่ใช้ในสถานพยาบาล	69
17 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่าย ในการรักษาต่อครั้ง	70
18 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลา ในการรักษาครั้ง	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนผู้มาใช้บริการ ในสถานพยาบาลในครั้งนี.....	71
20 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทการมา ใช้บริการ ในสถานพยาบาล.....	71
21 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามทราบข้อมูล เกี่ยวกับสถานพยาบาล.....	72
22 แสดงระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการ เชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวม.....	73
23 แสดงระดับความต้องการด้านสถานที่ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับ บริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา.....	74
24 แสดงระดับความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์ มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา.....	75
25 แสดงระดับความต้องการด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อ สังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพใน สถานพยาบาลจังหวัดพะเยา.....	76
26 แสดงระดับความต้องการด้านการบริการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์ มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา.....	77
27 แสดงระดับความต้องการด้านการส่งเสริมการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา.....	78
28 แสดงระดับความต้องการด้านการติดตามประเมินผลของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา.....	79
29 แสดงความพร้อมของสถานพยาบาล และความต้องการของนักท่องเที่ยว ชาวไทย.....	84
30 แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ : กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย.....	88

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

- 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา..... 6

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้พยากรณ์ว่าเมื่อถึงปีพ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักท่องเที่ยวเป็น 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการ ที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พักภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552) กระแสความตื่นตัวและการใส่ใจเรื่องสุขภาพที่ค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนจิตสำนึกใหม่ ในเรื่องสุขภาพของสังคมไทย ความตื่นตัวนี้ ด้านหนึ่งเป็นผลมาจากการตระหนักถึงภัยคุกคามจากโรคร้ายที่การแพทย์สมัยใหม่ไม่สามารถให้คำตอบได้ในหมู่มชนชั้นกลาง ที่มีชีวิตแปลกแยก อยู่ในเมืองและต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยจากโรคเรื้อรังและโรคมะเร็ง การใส่ใจเรื่องสุขภาพ และการแพทย์ทางเลือก กลายเป็นทางออกจากภาวะบีบคั้นของวิถีชีวิตสมัยใหม่ ในขณะที่กระแสสุขภาพ ก่อตัวท่ามกลางชาวบ้านที่ต้องการหาทางออกจากปัญหาสุขภาพที่เป็นผลลัพธ์ของเศรษฐกิจ และระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมเกษตร กลายเป็นความตื่นตัวต่อเกษตรชีวภาพ เกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ ความตื่นตัวต่อภัยคุกคามสุขภาพ และโรคภัยไข้เจ็บที่มากับชีวิตที่ขาดดุลยภาพ และห่างเหินจากธรรมชาติ ทำให้เกิดกระแสความตื่นตัว และการใส่ใจเรื่องสุขภาพ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ความนิยมในเรื่องอาหารสุขภาพ สมุนไพร การแพทย์ทางเลือก การออกกำลังกาย สปา ตลอดจนการเกิดกลุ่ม และชมรมสุขภาพต่าง ๆ ที่แพร่หลายขึ้น สะท้อนการเกิดจิตสำนึกสุขภาพใหม่ ที่ถือว่าสุขภาพไม่ใช่สิ่งที่ผูกขาด หรือหยิบยื่นให้โดยสถาบันทางการแพทย์ แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องใส่ใจ และแสวงหา (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2550, หน้า 3) กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนสร้างสุขภาพ มากกว่าซ่อมสุขภาพ แนวคิด “สุขภาพแบบองค์รวม” เน้นให้ประชาชนสร้างเสริมสุขภาพที่ดีด้วยตนเอง

ด้วยการพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม ทั้งทางกายภาพและทางสังคม ที่เอื้อต่อสุขภาพ ขณะเดียวกัน ก็เรียกร้องให้ทุกส่วนของสังคม หันมามุ่งเอาสุขภาพ และคุณภาพชีวิตประชาชนเป็นตัวตั้งในการพัฒนาประเทศ โดยไม่ละเลยผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ดังที่เคยปฏิบัติมาในอดีต แนวคิดสุขภาพองค์รวมไม่เพียงแต่จะเน้นว่า ต้องหาทางถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้ประชาชนนำไปประยุกต์ปฏิบัติด้วยตนเองเท่านั้น แต่ยังใส่ใจต่อการนำวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ต่อสุขภาพของประชาชนอีกด้วย (ศิริกัญญา ฤทธิ์แปลก, 2551)

ผลการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2553 ประเภทสถานพยาบาล ที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สถานพยาบาล ที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม ได้แก่ โรงพยาบาลดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และโรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต สถานพยาบาลที่ได้รับรางวัลดีเด่น ได้แก่ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ อินเตอร์เนชั่นแนล และโรงพยาบาลศิครินทร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555, สื่อบนออนไลน์) ประกอบกับข้อมูลการสรุปผลการดำเนินงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา ประจำปีงบประมาณ 2555 ผลการดำเนินงานตามนโยบายพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข ปี 2554 ด้านงานส่งเสริมสุขภาพ ทั้งการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ยุทธศาสตร์คนไทยไร้พุง โครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ การออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ และหน่วยปฐมพยาบาล การควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน และการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของจังหวัดพะเยา (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา, 2554, หน้า 107-135) สถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา ที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดพะเยานั้น ยังไม่สามารถผลักดัน และส่งเสริมพัฒนาสถานพยาบาล เพื่อเข้าร่วมประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยได้

ดังนั้นการส่งเสริม และพัฒนาเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดพะเยา ซึ่งหากต้องการทราบถึงการเตรียมการเพื่อรองรับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาล ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล ด้านที่พักของสถานพยาบาล ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มารับบริการในสถานพยาบาล ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการบริหารองค์กร และด้าน

ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการติดตาม ประเมินผล และเพื่อใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีสถานพยาบาล ที่มีความพร้อมในจังหวัด มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สมมติฐานของการศึกษา

1. ความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยาเป็นอย่างไร
2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยาเป็นอย่างไร
3. แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยาควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ความพร้อมของสถานพยาบาล ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล และด้านที่พักของสถานพยาบาล

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มารับบริการในสถานพยาบาล ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการบริหารองค์กร และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการติดตามประเมินผล

3. การพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา โดยมีสถานพยาบาลที่มีความพร้อมในจังหวัดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานพยาบาล ที่มีศักยภาพทั้งภาครัฐและเอกชน ในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา ได้แก่ โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลพะเยาราม และโรงพยาบาลเชียงคำ

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรของการศึกษาคั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาในจังหวัดพะเยา ปี 2553 จำนวน 328,466 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2554, หน้า 7)

2. กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้จากการคำนวณสูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (0.5) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 400 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนมิถุนายน 2555 – พฤษภาคม 2556 รวมระยะเวลาที่ศึกษา 12 เดือน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

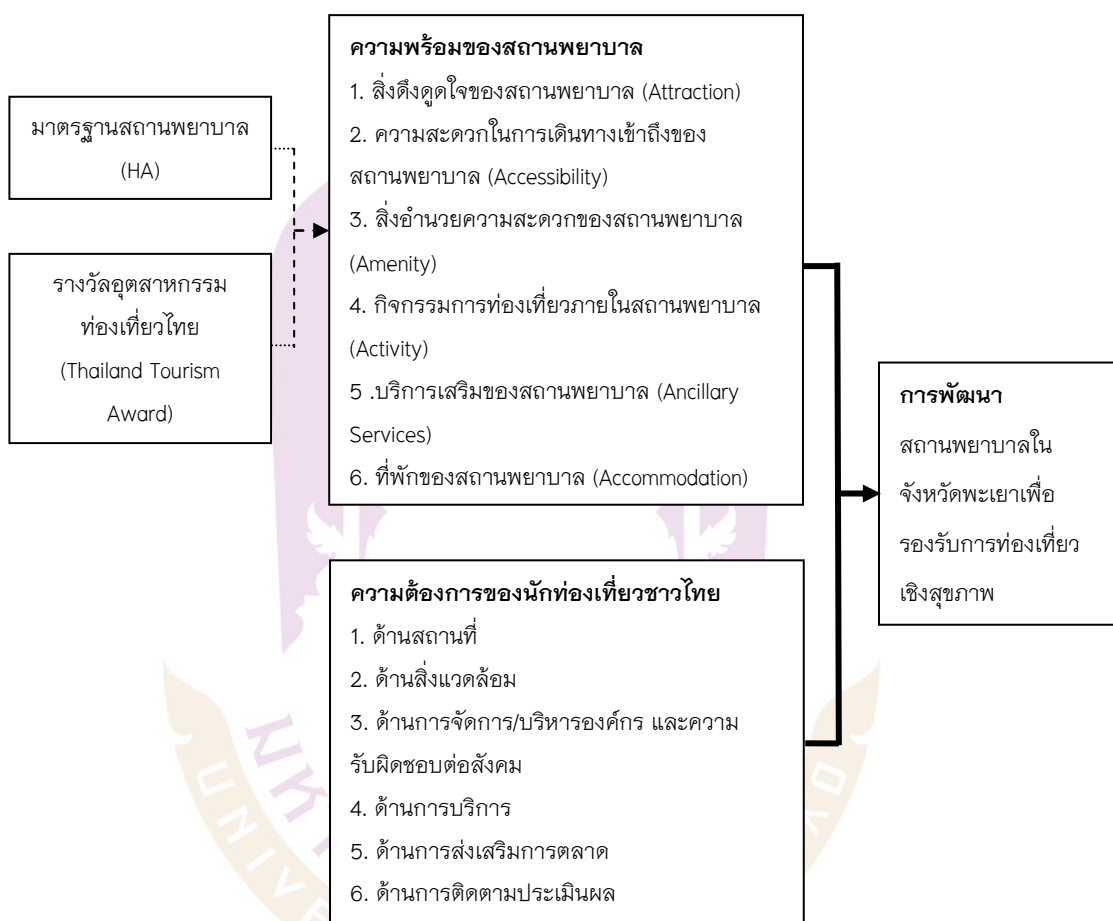
ตัวแปรต้น ประกอบด้วย 1) ความพร้อมของสถานพยาบาล ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล 2. ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล 4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล 5. ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล และ 6. ด้านที่พักของสถานพยาบาล 2) ต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสถานที่ 2. ด้านสิ่งแวดล้อม 3. ด้านการจัดการบริหารองค์กร และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 4. ด้านการบริการ 5. ด้านการส่งเสริมการตลาด และ 6. ด้านการติดตามประเมินผล

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา โดยมีสถานพยาบาลที่มีความพร้อมในจังหวัดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบที่ใช้ในการศึกษา (Conceptual Framework)

การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้ประยุกต์เป็นกรอบการวิจัยได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาจังหวัดพะเยาเท่านั้น
2. องค์ประกอบของสถานพยาบาลเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง ในการศึกษาครั้งนี้ มี 6 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล 2. ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล 4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล 5. ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล และ 6. ด้านที่พักของสถานพยาบาล
3. สถานพยาบาล หมายถึง โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลพะเยาราม และโรงพยาบาลเชียงคำ ที่ใช้เป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น
4. ความพร้อมของสถานพยาบาล หมายถึง ความพร้อมในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล 2. ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล 4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล 5. ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล และ 6. ด้านที่พักของสถานพยาบาล
5. ความต้องการของนักท่องเที่ยว หมายถึง ความต้องการในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสถานที่ 2. ด้านสิ่งแวดล้อม 3. ด้านการจัดการบริหารองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม 4. ด้านการบริการ 5. ด้านการส่งเสริมการตลาด และ 6. ด้านการติดตามประเมินผล
6. การพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในการวิจัยนี้ จะได้ศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาล ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย และการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในจังหวัดพะเยาเท่านั้น

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยได้แนวทางการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลที่มีศักยภาพในจังหวัดพะเยา
2. สถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการในจังหวัดพะเยา
3. หน่วยงานสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดอื่นที่มีศักยภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ศึกษาได้ข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
กับความพร้อมและความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการในสถานพยาบาล
จังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งกำหนดเป็นหัวข้อไว้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา

2. การทบทวนแนวคิด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทยและเกณฑ์การประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9 ประจำปี
2555

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยภายในประเทศ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา

สถานการณ์ท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยา และสถานพยาบาลภาครัฐและเอกชนที่มี
ศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยา ถือว่าเป็นหนึ่งในกระบวนการพัฒนากลุ่มภาคเหนือตอนบน
ประกอบด้วย 9 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอแม่ใจ อำเภอปง อำเภอเชียงคำ
อำเภอเชียงม่วน อำเภอดอกคำใต้ อำเภอจุน อำเภอภูกามยาว อำเภอภู่ซาง มีประชากรทั้งหมด
486,304 คน ประกอบด้วยสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาที่มีความพร้อม 3 แห่ง ได้แก่
โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลเชียงคำ และโรงพยาบาลพะเยาราม มีจำนวนนักท่องเที่ยว
ที่เดินทางเข้ามาจังหวัดพะเยา โดยรวม 332,924 คน อัตราค่าใช้จ่ายเฉลี่ยโดยรวม 940.75

บาท/คน/วัน และรายได้โดยรวมของจังหวัดพะเยา ต่อนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ในจังหวัดพะเยา 447.32 ล้านบาทต่อปี ดังตาราง 1 ตาราง 2 และตาราง 3 ตามลำดับ

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากร จังหวัดพะเยา ปี 2554

อำเภอ	จำนวนประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม
เมืองพะเยา	60,912	66,022	126,934
จุน	24,663	26,321	50,984
เชียงคำ	38,234	38,564	76,798
เชียงม่วน	9,678	9,532	19,210
ดอกคำใต้	34,856	36,547	71,403
ปง	26,589	26,235	52,824
แม่ใจ	17,135	17,775	34,910
ภูซาง	15,785	15,707	31,492
ภูพานยาว	10,506	11,243	21,749
รวม	238,358	247,946	486,304

ที่มา: ทะเบียนราษฎร จังหวัดพะเยา, 2553

ตาราง 2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามา
ในจังหวัดพะเยา ปี 2553

จังหวัด	จำนวน	จำนวน	จำนวนรวม (คน)
	นักท่องเที่ยวชาวไทย (คน)	นักท่องเที่ยวต่างชาติ (คน)	
พะเยา	328,466	4,458	332,924

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2553

ตาราง 3 แสดงอัตราการพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ
ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ปี 2553

จังหวัด	อัตราการพักเฉลี่ย	อัตราการพักเฉลี่ย	อัตราการพักเฉลี่ย (วัน)
	นักท่องเที่ยวชาวไทย (วัน)	นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ (วัน)	
พะเยา	2.59	4.66	2.61

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2553

ตาราง 4 แสดงอัตราการใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ
ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ปี 2553

จังหวัด	อัตราค่าใช้จ่ายเฉลี่ย	อัตราค่าใช้จ่ายเฉลี่ย	อัตราค่าใช้จ่าย เฉลี่ย (บาท/คน/วัน)
	นักท่องเที่ยวชาวไทย (บาท/คน/วัน)	นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ (บาท/คน/วัน)	
พะเยา	934.44	1,378.29	940.75

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2553

ตาราง 5 แสดงรายได้โดยรวมของจังหวัดพะเยาต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยและ
ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ปี 2553

จังหวัด	รายได้จาก	รายได้จาก	รายได้รวม (ล้านบาท)
	นักท่องเที่ยวชาวไทย (ล้านบาท)	นักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ (ล้านบาท)	
พะเยา	438.00	9.32	447.32

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2553

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) (ศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่, 2555) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยว เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและ/หรือ การบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด/อบ/ ประคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจน การตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาลและอื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยว ที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริม และรักษาสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) จึงมีการจัดรายการท่องเที่ยวพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้วิถีใช้พลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดรักษา และสร้างเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต ให้สดชื่นผ่อนคลาย เป็นการเพิ่มพูนพลังกำลัง ให้สมบูรณ์แข็งแรง ปรับสภาพจิตใจ และร่างกายให้สมดุล

วาร์ชต์ มัชยมบุรุษ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสีเขียวและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อนึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้ บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (health beauty and spa)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่ผสมผสานการเดินทางไปยังสถานที่พักผ่อนควบคู่ไปกับการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ โดยผ่านการบำบัดหรือปฏิบัติตามข้อกำหนด ทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ในขณะเดียวกันก็ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2540) ได้กล่าวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยว ที่ต้องการให้มีร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ นอกจากนั้น ยังมีความต้องการที่จะมีรูปร่างผิพรรณสวยงามอยู่เป็นนิจ เพื่อให้เป็นนิยามของผู้ที่ได้พบเห็น และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในระดับ 3 ตามทฤษฎีของ Maslow คือ ความต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่น โดยความต้องการนี้สามารถตอบสนองได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั่นเอง ซึ่งในวงการแพทย์ได้ให้การยอมรับว่า การได้หยุดพักผ่อน และท่องเที่ยว เป็นการผ่อนคลายเครียดที่ดี และส่งผลต่อสุขภาพให้แข็งแรง

กมลวัลย์ กี่สุวรรณ และยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2540) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มของท่องเที่ยว ที่มีความต้องการท่องเที่ยว ไปพร้อมกับการพักผ่อนเพื่อให้สุขภาพกายและใจที่ดี

ดังนั้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในการวิจัยนี้ คือ ศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาล และความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา เพื่อแสวงหาความต้องการเฉพาะด้าน หรือการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในความต้องการของตนเอง

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) อาจแบ่งออกได้ตามจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อน หรือนอกที่พักผ่อนอย่างถูกวิธี ตามหลักวิชาการ และมีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การนวด/อบ/ประคบสมุนไพร การบริการสวนคนชงบำบัด (Aroma Therapy) และวาริบำบัด (Water Therapy) การอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน การฝึกกายบริหารท่าฤๅษีดัดตน การฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา การบริการอาหาร และเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และอื่น ๆ โดยทั่วไป จึงมักนิยมการเดินทางไปท่องเที่ยวในชนบทต่างจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรม ที่สวยงามดงาม โดยจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลาย บรรจุไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวด้วย และเลือกพักผ่อนในสถานที่พักตากอากาศ ประเภทโรงแรมหรือรีสอร์ท ที่มีศูนย์สุขภาพหรือศูนย์กีฬา ให้บริการส่งเสริมสุขภาพ ที่มีมาตรฐานคุณภาพอย่างแท้จริง เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ในสถานที่พักผ่อนนั้น ๆ จัดไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น ในการให้บริการดังกล่าว แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการ จึงต้องดำเนินการพัฒนาบริการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้มาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสม การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ จึงถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยว ที่ได้รับการนิยมแพร่หลายเป็นอย่างมาก และมีประโยชน์ในการสร้างจิตสำนึกต่อการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปในตัวอีกด้วย

การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) (ศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่, 2555) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่ง จากการท่องเที่ยว ไปรับบริการบำบัดรักษาสุขภาพ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาล หรือสถานพยาบาล ที่มีคุณภาพมาตรฐาน อย่างแท้จริง เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การทำฟัน และการรักษาสุขภาพฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ และอื่น ๆ เป็นต้น โดยทั่วไปจึงมักมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่บรรจุโปรแกรมการเข้ารับบริการบำบัดรักษาโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การทำฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม หรือการผ่าตัดแปลงเพศ ฯลฯ เป็นต้น โดยเลือกใช้บริการในโรงพยาบาล หรือสถานพยาบาล ที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้ประกอบการ และผู้ให้บริการ ต้องดำเนินการพัฒนาบริการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว และกิจกรรมบำบัดรักษา สุขภาพ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้มาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสม การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ จึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยว ที่มุ่งประโยชน์ต่อการรักษา ฟื้นฟูสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

จุดประสงค์หลักของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) (ศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่, 2555) ทั้ง 2 ประเภทนี้ คือ การส่งเสริมบำรุงรักษาสุขภาพกาย และสุขภาพจิต การบำบัดรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสังสรรค์ทางสังคม เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีกับผู้อื่น ในระหว่างการท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะคิด และค่านิยมในการส่งเสริม และรักษาฟื้นฟูสุขภาพ ให้สมบูรณ์ด้วยตัวเองมากยิ่งขึ้น การสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเองนั้น สามารถแสดงออกมาในรูปแบบของการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬา การควบคุมน้ำหนักตัว การนิยมเลือกรับประทานอาหาร และเครื่องดื่มสมุนไพร ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ การทำจิตใจให้สงบด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิตามแนวพุทธศาสนา และการใช้ยารักษาโรคจากสมุนไพร ที่มีผลกระทบข้างเคียงน้อย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่แบ่งตามจุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ จุดประสงค์หลัก คือ การส่งเสริมบำรุงรักษาสุขภาพกาย และสุขภาพจิต การบำบัดรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสังสรรค์ทางสังคม นั่นเอง

รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

ในประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Promotion Tourism) มีรูปแบบการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างหลากหลาย (ศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่, 2555) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. **ทัวร์แพทย์แผนไทย** เยี่ยมชมวัดโพธิ์ที่มีประวัติความเป็นมาที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ ซึ่งได้รับยกย่องว่า เป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทย รับฟังการบรรยายสรุป และชมการสาธิตการนวดไทยแผนโบราณ เพื่อการรักษาโรคและการส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ วิธีการนวดไทยแผนโบราณ จากผู้ที่มีความสามารถ เปรียบเทียบวิธีการนวดแผนโบราณของประเทศไทยกับการนวดของประเทศอื่น ๆ ของโลก

2. **ทัวร์อาหารสมุนไพร** เยี่ยมชมศูนย์เกษตรสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์สมุนไพร และศึกษาเรียนรู้ความมหัศจรรย์แห่งภูมิปัญญาไทย ที่สร้างสรรค์โรงวัฒนธรรม ทางด้านอาหารสมุนไพรไร้พิษที่มีแคลอรีต่ำ และเครื่องดื่มสมุนไพร ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ การนวดแพทย์แผนไทย และอบสมุนไพร เพื่อบำบัดรักษาโรคและบำรุงรักษาสุขภาพ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา/ฝึกโยคะ/ฝึกกายบริหารท่าฤาษีตัดตน และชมการสาธิตกระบวนการผลิตอาหาร และเครื่องดื่มสมุนไพร

3. **ทัวร์สมุนไพรชนบท** เยี่ยมชมทัศนศึกษาการปฏิบัติงานของกลุ่ม ชมรม สมาคม และผู้สนใจ สมุนไพรเพื่อการรักษาโรค และบำรุงร่างกายในชนบทต่างจังหวัด ที่ยังอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหมอยาพื้นบ้าน โดยจัดให้มีการเยี่ยมชมสวนสมุนไพร ในสถานที่จริง และรับฟังการบรรยายสรรพคุณ รวมทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหมอยาพื้นบ้าน และชาวบ้านสมาชิกกลุ่มชมรม หรือสมาคมสมุนไพร

4. **ทัวร์เกษตรธรรมชาติ** เยี่ยมชมแหล่งการทำเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ และการเรียนรู้ปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ ด้วยการฝึกฝนวิธีการปลูกผักพื้นบ้าน สำหรับบริโภคได้เอง การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย ในการทำเกษตรยั่งยืนแผนใหม่ ไร้ปุ๋ย ไร้ยาฆ่าแมลง โดยมีการทัศนศึกษา และพบปะสนทนาและพูดคุย กับนักวิชาการพื้นบ้านเกษตรกรรมไทย

5. **ทัวร์น้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่** เยี่ยมชมทัศนศึกษาแหล่งน้ำพุร้อน และบ่อน้ำแร่ ที่มีอยู่ในหลายจังหวัด ทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย และพักในโรงแรม และรีสอร์ท ที่ตั้งอยู่ในหรือใกล้สถานที่ให้บริการอาบน้ำแร่ เพื่อบำบัดสุขภาพ โดยมีการท่องเที่ยว และพักผ่อนหย่อนใจ ไปในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามในจังหวัด อันเป็นที่ตั้งของน้ำพุร้อน และบ่อน้ำแร่นั้น

6. ทวีร์ฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา เยี่ยมชมวัดป่ากลางธรรมชาติอันสวยงามสดดงาม และสงบสุข ทำการฝึกปฏิบัติแนวสมาธิพุทธศาสนา เพื่อสร้างความสงบเยือกเย็นของจิตใจ ท่ามกลางสภาพธรรมชาติที่ร่มรื่นงดงาม หรือนั่งวิปัสสนาบำเพ็ญภาวนาขั้นสูง ในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ในวัดป่าธรรมชาติ โดยมีการให้คำปรึกษาแนะนำ วิธีปฏิบัติสมาธิ อย่างถูกต้อง และเป็นประโยชน์ ต่อการคลายเครียดในชีวิตประจำวัน รวมทั้งศึกษาเรียนรู้ปรัชญาชีวิต และจิตวิญญาณตะวันออก

7. ทวีร์แหล่งธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งธรรมชาติ และเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพที่สวยงาม โดยการเดินป่าสมุนไพโร หรือขี่จักรยานเสือภูเขาชมธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ ในอุทยานแห่งชาติ และป่าธรรมชาติ รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างหลากหลายในสถานที่พักผ่อน ประเภทโรงแรม และรีสอร์ท ที่มีสถานบริการส่งเสริมสุขภาพแบบสปา ให้เลือกใช้บริการได้

สำหรับรูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ มีรูปแบบการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับลักษณะพฤติกรรม และความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการที่จัดการส่งเสริมสุขภาพ

รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินงานด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของประเทศไทย มาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 50 ปี นับตั้งแต่ได้เริ่มก่อตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ขึ้นในปี 2503 จนกระทั่งได้เปลี่ยนเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เมื่อปี 2522 การดำเนินงานด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศ เป็นไปโดยควบคู่กับการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภายใต้ระบบการแข่งขันกันอย่างสูง ทั้งในด้านตัวสินค้าและบริการ และกระแสนการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้คำนึงถึงความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการเลือกสินค้าที่ผู้ผลิต ที่มีระบบการจัดการที่ดี และมีคุณภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้จัดการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ขึ้น เพื่อเป็นอีกแนวทางหนึ่ง ในการสร้างสรรค์และส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ให้เกิดการพัฒนาแข่งขันกันเชิงคุณภาพ และยกระดับการบริหาร และการบริการด้านการท่องเที่ยว เข้าสู่มาตรฐานสากล โดยเริ่มการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 1 ในปี 2539 ในวโรกาสเฉลิมฉลองปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี และได้ดำเนินการต่อเนื่องทุก 2 ปี โดยใช้โอกาสในวันที่ 27 กันยายน

ซึ่งตรงกับวันท่องเที่ยวโลก (World Tourism Day) ในการจัดพิธีมอบรางวัล จึงถือได้ว่าการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย เป็นกิจกรรมสำคัญที่ประเทศไทยจัดขึ้นในวันท่องเที่ยวโลก

ปัจจุบันรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเป็นเสมือนเครื่องหมายรับรองคุณภาพของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ที่ได้รับการยอมรับทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ซึ่งองค์การท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ให้การสนับสนุนว่า เป็นรางวัลที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ และเป็นรางวัลที่ตระหนักถึงผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่มุ่งมั่นตั้งใจขับเคลื่อนการท่องเที่ยว ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญต่อชุมชนที่เป็นเจ้าบ้าน และคืนกำไรทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในปี 2553 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จัดพิธีมอบรางวัลเป็นครั้งที่ 8 และในปี 2555 ได้กำหนดการจัดพิธีมอบรางวัลในครั้งที่ 9 แต่เมื่อประเทศไทย ต้องประสบปัญหาอุทกภัย ในปี 2554 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของทุกภาคส่วน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้ขยายระยะเวลาการจัดการประกวดออกไป โดยกำหนดจัดพิธีมอบรางวัลครั้งที่ 9 ในวันที่ 27 กันยายน 2556

วัตถุประสงค์ของการจัดงานรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554) ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันในเชิงคุณภาพด้านการบริหารจัดการ และการบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเพื่อประโยชน์ด้านการส่งเสริมการตลาด และการมีส่วนร่วมทางสังคม ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเป็นการแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจน ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในการส่งเสริมด้านการตลาด ให้แก่วงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย รวมทั้งการสร้างคุณค่า และมูลค่าของสินค้าทางการท่องเที่ยว ตลอดจนการยอมรับ Quality Symbolic ของรางวัลนี้ในระดับนานาชาติ
3. เพื่อเป็นการขยายฐานทางด้านการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการ หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผลงานที่ได้รับรางวัล

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แนวคิดการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการสินค้าการท่องเที่ยว ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นแนวคิดที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ตระหนัก และให้ความสำคัญมาโดยตลอด ดังนั้นภายใต้สภาวะการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ความต้องการรักษาทรัพยากร หรือสินค้าทางการท่องเที่ยว การตอบสนองกระแสการบริโภคของนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จึงได้นำแนวทางดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพิจารณาดัดสินรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9 ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554) ดังนี้

กรอบแนวคิดที่ 1 การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนใน 4 มิติ

1. การบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ
2. การบริหารจัดการที่ตระหนักต่อประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิต
3. การบริการจัดการที่ชุมชนมีส่วนร่วม และมีการกระจายรายได้สู่ชุมชน อย่างเป็นธรรม
4. การบริหารจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน (Corporate Social Responsibility/CSR)

กรอบแนวคิดที่ 2 การนำแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

กรอบแนวคิดที่ 3 การสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มสินค้าและบริการท่องเที่ยว (Value Creation) และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

กรอบแนวคิดที่ 4 การมีความพร้อมในการส่งเสริมด้านการตลาดท่องเที่ยว ตลอดจนการนำแนวทางการตลาดแนวใหม่ (Modern Marketing) มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการขาย

แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) มูลนิธิสหประชาชาติ (United Nations Foundation) ร่วมกับองค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organizations: UNWTO) มีแนวคิดพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่น และสร้างผลกระทบทางลบน้อยที่สุด

3. การก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ مردمทางวัฒนธรรม และสร้างผลกระทบทางลบ น้อยที่สุด
4. การก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สิ่งแวดล้อม และสร้างผลกระทบทางลบน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยจะคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจ และการกระทำ นอกจากนี้ยังเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกในเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการส่งเสริมหรือพัฒนาโดยความพอเพียง จะประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

สหประชาชาติองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) ให้คำนิยาม ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ว่าเป็นการท่องเที่ยว ที่มีจุดประสงค์สอดคล้อง กับ แนวทางการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืน และสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีต่าง ๆ ในชุมชนในเชิงการเรียนรู้และการทดลอง เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ จากสิ่งที่มีอยู่ และเป็นอยู่จริงในชุมชน นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเน้นการเรียนรู้ การศึกษาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วม

และปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้คนในชุมชนนั้น ๆ โดยมีเป้าหมายว่า จะต้องเป็นนักท่องเที่ยว ที่มีใช้เป็นเพียงนักท่องเที่ยว แต่จะเป็นสมาชิกของชุมชน ที่ได้มีโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกัน (Citizen of Community)

แนวคิดการตลาดยุคใหม่ (Modern Marketing)

เป็นกลยุทธ์ที่นำเสนอข้อเท็จจริงและคุณค่า ตลอดจนบุคลิกภาพของตราสินค้า ผ่านเครื่องมือทางการตลาด เพื่อใช้สื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยเครื่องมือเหล่านี้ จะต้อง มีเนื้อหาเดียวกัน (Speak with One Voice) และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อเป็นการสนับสนุน และต่อยอดตราสินค้า โดยจะมีเครื่องมือที่หลากหลาย สำหรับการดำเนินการ อาทิเช่น

1. การพัฒนาสินค้า (Product Development)
2. การประชาสัมพันธ์ (Public Relations)
3. การโฆษณา (Advertising)
4. กิจกรรมเชิงการตลาด (Event Marketing)
5. การส่งเสริมการขาย (Sale Promotion)
6. การเป็นผู้อุปถัมภ์และกิจกรรมทางการตลาด (Sponsorship and Event Marketing)
7. การทำตลาดผ่านสื่อสารสนเทศ (ICT Marketing)

การสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มสินค้า (Value Creative)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้คำนิยามการสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มสินค้า (Value Creative) ว่าเป็นการใช้ความได้เปรียบ โดยการนำจุดแข็งที่มีอยู่ ตามธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลิตสินค้า และบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดสินค้า และบริการอย่างมีคุณค่า ตลอดจนสามารถสร้างราคาให้สูง ได้ตามความต้องการ

ประเภทรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9 ประจำปี 2556 แบ่งรางวัลเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. รางวัลประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว
2. รางวัลประเภทรายการนำเที่ยว
3. รางวัลประเภทที่พักนักท่องเที่ยว
4. รางวัลประเภทแหล่งท่องเที่ยว
5. รางวัลประเภทการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

6. รางวัลประเภทนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย

รางวัลประเภทการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) Day Spa
2) Destination Spa 3) Hotel/Resort & Spa 4) Thai Wisdom Spa (สภากฎมีปัญญาไทย)
5) สถานพยาบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สถานพยาบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สถานพยาบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง สถานพยาบาล ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีลักษณะการบริการ รายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือดำเนินการด้านตลาดต่างประเทศ เกณฑ์การตัดสินประเภทสถานพยาบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1. ด้านสถานที่
2. ด้านสิ่งแวดล้อม
3. ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม
4. ด้านการบริหาร
5. ด้านการส่งเสริมการตลาด
6. ด้านการติดตามประเมินผล

องค์ประกอบและแนวคิดความพร้อม

คำว่า “พร้อม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความไว้ว่า เป็น คำวิเศษณ์ ที่มีความหมายว่า ครบถ้วน ส่วนคำว่า “ความพร้อม” เป็นคำนาม ซึ่งจะมีความหมายว่า ความครบครัน หรือมีทุกอย่างครบแล้ว ดังนั้นหากจะแปลความหมายของ ความพร้อมในการ ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาแล้ว ก็น่าจะได้ความหมายว่า สภาพที่มีทุกสิ่งทุกอย่างครบครัน ที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ได้ (สมพงษ์ เทียงธรรม, 2536, หน้า 10)

ความหมายของความพร้อม

Sinclair and Hanks (1987, p. 1995) ได้กล่าวไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคล 1) ได้การเตรียมตัว เพื่อกระทำกิจกรรมบางอย่าง ให้สำเร็จตามเป้าหมาย 2) ความเต็มใจความกระตือรือร้น ที่จะกระทำกิจกรรม

Barrow and Milburn (1990, p. 259) ได้กล่าวไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคล มีความสนใจ และเริ่มต้น ที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อม คือ สภาพจิตใจ ภาวะสุขภาพ และสรีรวิทยา

กมลรัตน์ หลาส่วงษ์ (2540, หน้า 229–230) ได้กล่าวไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพความพร้อม ทั้งร่างกายและจิตใจ ที่พร้อมจะตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทางด้านร่างกาย ได้แก่ วุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งหมายถึง การเติบโตอย่างเต็มที่ ของอวัยวะร่างกายทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ

ศรีสุภาภรณ์ บิณฑาประสิทธิ์ (2540, หน้า 69) ได้กล่าวไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีวุฒิภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ และประสบการณ์การเรียนรู้ ตลอดจนสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้

ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ความพร้อม หมายถึง ความพร้อมของสถานพยาบาลอันประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล 2. ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล 4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล 5. ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล และ 6. ด้านที่พักของสถานพยาบาล

เมื่อพิจารณา จากความหมายของความพร้อม และแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมข้างต้น กล่าวโดยสรุป การเตรียมความพร้อม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ได้ถูกเตรียมพร้อม เพื่อให้เกิดความมั่นใจ และตั้งใจในการที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนคุณสมบัติ หรือสภาวะของบุคคลที่พร้อมจะทำงาน หรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีแนวโน้ม จะประสบผลสำเร็จอย่างตามวัตถุประสงค์

องค์ประกอบของความพร้อม

องค์ประกอบของความพร้อม แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม (Downing & Thackray, 1971 pp. 14-16) ได้แก่

1. องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ การบรรลุวุฒิภาวะด้านร่างกายทั่วไป เป็นต้น
2. องค์ประกอบด้านสติปัญญา ได้แก่ ความพร้อมด้านความสามารถในการรับรู้ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นต้น
3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประสบการณ์ด้านสังคม สภาพแวดล้อมรอบตัว เป็นต้น
4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจและบุคลิกภาพ ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นต้น

องค์ประกอบและแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

ปัจจัยที่ทำให้คนอยากเดินทาง ซึ่ง Dann (1981) เรียกว่า แรงผลักดัน Dann ได้นำผลการจัดลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow มาเชื่อมโยง และมีผู้อธิบายแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับ Dann โดยสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการที่ตอบสนองความต้องการของร่างกาย หรือ แรงจูงใจทางกายภาพ (Physical needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเหนือความต้องการด้านอื่น ๆ ได้แก่
 - 1.1 ความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น หากเราต้องทำงานอย่างหนัก ร่างกายย่อมต้องการพักผ่อน การเดินทางท่องเที่ยวเป็นทางเลือกหนึ่งในการพักผ่อนร่างกาย รวมทั้งเป็นความต้องการการเดินทางท่องเที่ยวที่จะชดเชยเวลาที่สูญเสียไปจากการทำงาน (ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2544; นภาพรรณ นพรัตน์ราภรณ์, 2545; Dann, 1981; Burke and Resnick, 1991)
 - 1.2 ความต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจ ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน การเดินทางท่องเที่ยว ก็เป็นทางเลือกหนึ่งในการคลายความเครียดลงได้ เพื่อหลีกเลี่ยงจากงานจำเจ และความยุ่งยากต่าง ๆ ไปหาภูมิสงบ (ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2544 และ Dann, 1981)
 - 1.3 การเล่นกีฬา (ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2544)
 - 1.4 การรักษาสุขภาพอนามัย การฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ เช่น อาบน้ำแร่ รักษาโรคตามคำแนะนำของแพทย์ และเพื่อความแข็งแรงของร่างกาย (ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2544; นภาพรรณ นพรัตน์ราภรณ์, 2545; Dann, 1981; Burke and Resnick, 1991)

2. ความต้องการในการเดินทางเพื่อให้โอกาสในการเข้าสังคม (Social needs) หรือ แรงจูงใจระหว่างบุคคล เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal motivation) ได้แก่

2.1 ความต้องการปฏิสัมพันธ์กับคนใหม่ ๆ เป็นการแสวงหามิตรภาพ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ โดยหลีกเลี่ยง จากสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยชั่วคราว เป็นความปรารถนาที่จะได้พบคนใหม่ หรือได้รู้จักคนใหม่ ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยว รวมไปถึงความต้องการที่จะหลบหนีจากสภาพความจำเจของสภาพเดิม ๆ ในครอบครัว และเพื่อนบ้าน (นภาพรรณ นพรัตน์ราภรณ์, 2545; Dann, 1981; Burke and Resnick, 1991)

2.2 ความต้องการใช้เวลาร่วมกับเพื่อนและ/หรือครอบครัว เป็นความต้องการที่จะมีเวลาได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครอบครัว และ/หรือ ความต้องการไปพบปะ เยี่ยมเยือน เพื่อหรือญาติพี่น้อง หรือเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเก่าที่ห่างหายไปนาน (ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2544; นภาพรรณ นพรัตน์ราภรณ์, 2545; Dann, 1981; Burke and Resnick, 1991)

3. ความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมชนชาติ และการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อยู่อาศัยเดิม (Culture needs) หรือ แรงจูงใจทางวัฒนธรรม (culture motivation) หมายถึง มูลเหตุจูงใจเพื่ออยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป เนื่องจากคนเรามีสัญชาติของความอยากรู้อยากเห็นในตัวเอง เช่น มีความอยากรู้อยากเห็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของประเทศอื่น ๆ ที่แตกต่างกับที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน ความปรารถนาที่อยากรู้อะไรกับชนชาติอื่น ได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมนาฏศิลป์และศาสนา และเพื่อศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจ ว่าเชื้อชาติอื่น ๆ มีความเป็นอยู่อย่างไร รวมทั้งได้ร่วมกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ในต่างถิ่นนั้น (ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2544 และ Dann, 1981)

4. ความต้องการความภูมิใจที่ตนได้ท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ (Esteem needs)

4.1 แรงจูงใจทางด้านความภาคภูมิใจในตนเอง เนื่องจากคนที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังที่ต่าง ๆ ทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนได้ไปเห็นสถานที่แปลกแตกต่างจากผู้อื่น ยิ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เขาค้นพบเอง ย่อมนำความภาคภูมิใจมาสู่ตนเอง รวมทั้งการที่ได้ผจญภัย กระทำในสิ่งที่ท้าทาย ย่อมก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ที่สามารถกระทำได้สำเร็จ (นภาพรรณ นพรัตน์ราภรณ์, 2545 และ Dann, 1981)

4.2 แรงจูงใจทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง (status and prestige motivation) และการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เช่น การได้เดินทางไปในที่ที่แปลกต่างจากผู้อื่น ทำให้ญาติมิตร อาจจะมาขอคำแนะนำ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว รวมทั้งความต้องการ ที่จะเป็นที่ยอมรับ

ของคนอื่น ๆ จากการที่ได้เดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังรวมถึงการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ เช่น แรงจูงใจทางการศึกษา การงานและธุรกิจ การเข้าร่วมประชุม สัมมนา การเดินทางไปโดยมีภาระงานเกี่ยวข้องเป็นบางส่วนด้วย หรือกึ่งทำงานกึ่งเที่ยว เป็นแรงจูงใจทางด้านสถานภาพ และเกียรติภูมิ การเดินทางในบางครั้งอาจสร้างชื่อเสียง ยกฐานะ และเกียรติภูมิของตนให้สูงขึ้น เช่น การเดินทางไปประชุมสัมมนาในต่างประเทศ การได้มีโอกาสเดินทางไปทำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้คนมีเกียรติ และมีสังคมดีขึ้น (Dann, 1981)

5. ความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ สถานที่ใหม่ ๆ (Novelty needs) (Dann, 1981) ได้กล่าวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยว เป็นการทำลายความจำเจในชีวิตประจำวัน เพื่อค้นหาสิ่งแปลกใหม่ให้กับชีวิต ซึ่งมนุษย์มีความอยากรู้อยากเห็น อยากพบสิ่งแปลกใหม่ จึงเป็นมูลเหตุให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อจะได้พบเห็นในสิ่งที่ตนยังไม่เคยพบเห็น มาก่อน อันเป็นการค้นพบโลกใหม่ และสิ่งแปลกใหม่สำหรับตนเองด้วย (นภาพรรณ นพรัตนราภรณ์, 2545 และ Burke and Resnick, 1991) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจพื้นฐานหนึ่ง ที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว คือ ความต้องการ ที่จะเรียนรู้ หรือความอยากรู้อยากเห็น ในสิ่งที่ตนไม่เคยพบเห็น มาก่อน ความอยากรู้อยากเห็นความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตนเอง และเป็นการพัฒนาการส่วนบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's list of human needs)

ผลงานของเมอร์เรย์ มีผลกระทบต่อทฤษฎีการจูงใจอย่างมาก เมอร์เรย์ ได้เสนอแนะรายการความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่เป็นแรงผลักดันภายในกำกับให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย 20 ประการด้วยกัน (Onkvisit and Shaw, 1994, p. 41) ดังนี้

- 3.1 ต้องการถ่อมตน (abasement)
- 3.2 ต้องการประสบผลสำเร็จ (achievement)
- 3.3 ต้องการความรักความผูกพัน (affiliation)
- 3.4 ต้องการความก้าวร้าว (aggression)
- 3.5 ต้องการมีอิสระภาพ (autonomy)
- 3.6 ต้องการตอบโต้ต่อต้าน (counteraction)
- 3.7 ต้องการปกป้องตนเอง (defeasance)
- 3.8 ต้องการให้ผู้อื่นเคารพนบนอบ (deference)
- 3.9 ต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น (dominance)
- 3.10 ต้องการแสดงออกให้ปรากฏ (exhibition)

- 3.11 ต้องการหลีกเลี่ยงอันตราย (harmavoidance)
- 3.12 ต้องการหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้อับอาย (infavoidance)
- 3.13 ต้องการอุปถัมภ์เลี้ยงดูผู้อื่น (nurturance)
- 3.14 ต้องการมีระเบียบเรียบร้อย (order)
- 3.15 ต้องการเล่นสนุกสนาน (play)
- 3.16 ต้องการปฏิเสธไม่ยอมรับในสิ่งที่ไม่ชอบ (rejection)
- 3.17 ต้องการแสดงความตื่นเต้น (sentience)
- 3.18 ต้องการทางเพศ (sex)
- 3.19 ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น (succorance)
- 3.20 ต้องการความเข้าใจ (understanding)

ความต้องการเหล่านี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทางการตลาดได้มาก แต่ก็มีนักวิจารณ์ มักจะโต้แย้งว่า ความต้องการต่าง ๆ ที่เมอร์เรย์ เสนอแนะ ไม่ได้มีพื้นฐานมาจากผลการวิจัย แต่เป็นสิ่งที่ได้มาจากการสังเกตบุคคล และประสบการณ์ทางคลินิกของเขาเอง แนวความคิดของเมอร์เรย์ จึงไม่มีหลักฐานเพียงพอทางด้านการวิจัย ที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านการให้ความเด่นเหนือผู้อื่น และผู้อื่นยอมรับยอมจำนนด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของแม็คไกร์

McGuire ได้พัฒนาระบบการจำแนกประเภทของแรงจูงใจ ที่มีลักษณะชี้เฉพาะมากกว่าของมาสโลว์ แรงจูงใจทางด้านจิตวิทยาของแม็คไกร์ ที่นำมาใช้ทางการตลาดมาก และที่สำคัญที่นักการตลาดควรทราบ (Hawkins, Best and Coney, 1998, pp. 369-372) มีดังนี้

1. ความต้องการความสอดคล้องกัน (Need for consistency) เป็นความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการให้ทุกด้านทุกส่วนของตนเอง สอดคล้องกลมกลืนซึ่งกันและกัน ได้แก่ทัศนคติ พฤติกรรมที่แสดงออกต่าง ๆ ความคิดเห็น ภาพลักษณ์ เกี่ยวกับตนเอง (self-images) และความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ จะต้องไม่เกิดความขัดแย้งกัน นักการตลาดใช้แนวความคิดนี้ไปดำเนินงานการตลาดหลายทาง อย่างเช่น การจัดส่วนประสมการตลาด (Marketing mix) จะต้องจัดองค์ประกอบส่วนประสมให้สอดคล้องกลมกลืนกัน เช่น ตัวผลิตภัณฑ์ที่กำหนดตำแหน่ง เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทหรูหรา (luxary product) ด้วยการออกแบบที่สวยงาม บรรจุในกล่องราคาแพง จัดจำหน่ายในช่องทางที่จำกัด และทำการโฆษณาเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยเฉพาะการกำหนดราคาขาย ก็จะต้องแพงเป็นพิเศษด้วย

ไม่สมควรตั้งราคาตั้งราคาเท่ากัน หรือต่ำกว่าผลิตภัณฑ์ โดยทั่วไปมีฉะนั้น จะทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกัน และอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้บริโภคปฏิเสธไม่ยอมซื้อผลิตภัณฑ์นั้นได้ ตัวอย่างเช่น นาฬิกาโอเมกา (Omega) เคยประสบกับปัญหานี้ เมื่อลดราคานาฬิกาโอเมกาลงในปี ค.ศ. 1980 ทำให้บริษัทเกือบล้มละลาย ก่อนที่ผู้บริหารชุดใหม่ จะเข้ามาซื้อหุ้น เพื่อให้สอดคล้องกับภาพลักษณ์เดิมของตรา

นอกจากนั้นการดำเนินการตลาดที่ไม่สอดคล้องกัน อาจจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ เกิดความกังวลใจว่าตนเองตัดสินใจซื้อถูกหรือไม่ ซึ่งสภาพเช่นนี้ มักจะเกิดขึ้นเสมอ หลังการซื้อเมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้าราคาแพง และเป็นการตัดสินใจซื้อที่มีความสำคัญ สภาพทางจิตใจของผู้บริโภคนี้นี้ทางจิตวิทยา เรียกว่า "Cognitive dissonance"

2. ความต้องการทราบเหตุผลที่เป็นที่มาของสิ่งต่าง ๆ (Need to attribute causation) เป็นความต้องการเพื่อที่จะทราบว่าใคร หรืออะไรเป็นสาเหตุ ที่ทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น จะเกิดผลในทางที่ดีหรือไม่ดีกับตัวเอง หรือสิ่งอื่น ๆ อย่างไร

ความต้องการทราบสาเหตุ เพื่อนำไปวินิจฉัยในสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดทฤษฎีขึ้นมาทฤษฎีหนึ่ง เรียกว่า "ทฤษฎีการอ้างเหตุผล" (Attribution theory) แนวความคิดนี้ ทำให้เราเข้าใจว่าทำไมการจัดทำข่าวสารโฆษณา แต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอจำเป็น จะต้องใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือมาอ้างอิงประกอบด้วย จึงทำให้ผู้บริโภคเกิดความคล้อยตามยอมรับ จะเห็นได้ชัดว่าการใช้พนักงานขายให้คำแนะนำผู้บริโภค เพื่อจูงใจให้เกิดการซื้อ หรือการใช้ข่าวสารโฆษณาต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริโภค จะมีแนวโน้มที่จะลดความเชื่อถือคำแนะนำเหล่านี้ (discount the advice) แต่ในทางตรงกันข้าม หากคำแนะนำเดียวกันนี้เป็นคำแนะนำจากเพื่อนจะได้รับการยอมรับและเชื่อถือมากกว่า

3. ความต้องการที่จะสามารถจำแนกสิ่งต่าง ๆ ได้ (Need to categorize) เป็นความต้องการของทุกคน เพื่อที่จะสามารถจำแนกจัดองค์ประกอบข้อมูล และประสบการณ์ ให้มีความหมายที่เข้าใจได้ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งได้ ความสามารถเหล่านี้ถูกสร้างขึ้น และเก็บไว้ในสมอง ซึ่งสามารถเรียกนำมาใช้โดยผ่านกระบวนการข้อมูลดังกล่าวมาแล้ว เช่น เราใช้ราคาเป็นเครื่องมือในการจำแนกความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ รถยนต์ราคาสูงกว่า 800,000 บาท กับรถยนต์ราคาต่ำกว่า 800,000 บาท อาจแสดงให้เห็นความแตกต่าง อันเกิดจากข้อมูลโดยใช้ระดับราคาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งบริษัทจำนวนมาก กำหนดราคาผลิตภัณฑ์ที่ 99 บาท 199 บาท และ 499 บาท เป็นต้น เหตุผลสำคัญ เพื่อหลีกเลี่ยงการจัดเข้ากลุ่มผลิตภัณฑ์ ราคา 100 บาท 200 บาท และ 500 บาท นั่นเอง

4. ความต้องการที่จะสามารถบอกความหมายโดยนัยได้ (Need for cues)

แรงจูงใจนี้ จะสะท้อนออกมาในรูปของความต้องการที่จะสามารถสังเกตเห็น สิ่งบอกเหตุ หรือ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้บอกความหมาย โดยนัยว่าเรามีความคิด หรือความรู้สึกอย่างไร ความประทับใจ (impressions) ความรู้สึกต่าง ๆ (feelings) และทัศนคติ (attitudes) สิ่งเหล่านี้ ถูกสร้างขึ้นมาจากภายในจิตใจ โดยการมองพฤติกรรมของตัวเอง และมองพฤติกรรมของผู้อื่น และสรุปเป็นความหมายโดยนัย (drawing inferences) เพื่อแสดงความคิดออกมาว่า เรามีความรู้สึก และมีความคิดอย่างไร ตัวอย่างเช่น เสื้อผ้า มีบทบาทสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความหมายที่ซับซ้อนซ่อนเร้น (subtle meaning) ของภาพลักษณ์ที่ปรารถนา (desired image) และแบบการดำรงชีวิต (lifestyle) ของผู้บริโภคเป็นอย่างดี แนวความคิดของเสื้อผ้าที่สวมใส่ที่เป็นสัญลักษณ์แสดงความหมายมีความสำคัญต่อบริษัทอย่างมาก จนกระทั่งว่าบางบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ว่าจ้างบริษัทให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการออกแบบเสื้อผ้า เพื่อให้ผู้บริหารของบริษัทสวมใส่เป็นพิเศษ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับภาพลักษณ์ที่พึงปรารถนาของบริษัท

5. ต้องการความมีอิสรภาพ (Need for independence) ความต้องการความมี

อิสรภาพ หรือการปกครองตนเอง (self-government) เป็นคุณลักษณะของวัฒนธรรมของชาวอเมริกา แต่ดูเหมือนว่าเป็นลักษณะส่วนบุคคลที่ทุกชาติทุกภาษา และทุกวัฒนธรรมมีความต้องการนี้ เพียงแต่จะแตกต่างกันเฉพาะระดับของความมีอิสรภาพเท่านั้น คนชาวอเมริกาได้รับการฝึกอบรม สั่งสอนถ่ายทอดกันมาว่า ความมีอิสรภาพเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคน จะแสดงออกเพื่อสนองความต้องการนี้ด้วย ในทางตรงกันข้าม ในบางประเทศ อย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น การสนองความต้องการในเรื่องนี้จะถูกคัดค้านไม่เห็นด้วย ในขณะที่การสนองความต้องการทางด้านความรักความผูกพัน (need for affiliation) จะได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่า สำหรับคนไทย แม้ว่าจะมีความต้องการอิสรภาพ แต่วัฒนธรรมไทยและความเชื่อบางอย่าง ที่ได้รับการถ่ายทอดสั่งสอนกันมา เช่นสอนให้เชื่อถือผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ "ตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด" เป็นต้น จึงทำให้ระดับความต้องการในข้อนี้ลดลง นักการตลาดในประเทศสหรัฐอเมริกา จะตอบสนองแรงจูงใจข้อนี้ด้วยการโฆษณาผลิตภัณฑ์ โดยใช้ข้อความว่า "จงทำตามแนวทางของคุณเอง" (Do your own thing) และ "จงเป็นตัวของตัวเอง" (be your own person) เป็นสิ่งดึงดูดใจในการโฆษณา

6. ความต้องการสิ่งแปลกใหม่ (Need for novelty) เป็นความต้องการของทุกคนที่จะแสวงหาความแปลกใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจและซ้ำซาก ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ นักการตลาดเรียกว่า "พฤติกรรมเพื่อแสวงหาความหลากหลาย" (variety-seeking behavior) และอาจกล่าวได้ว่า เป็นเหตุผลสำคัญของการเปลี่ยนไปใช้ตราใหม่ (brand switching) ของผู้บริโภค หรือพฤติกรรมการซื้อ อย่างที่เรียกกันว่า "การซื้ออันเกิดจากแรงดลใจฉับพลัน" (impulse purchasing) ความต้องการในสิ่งแปลกใหม่ จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา นั่นคือ เมื่อไรก็ตาม ที่บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คงที่เหมือนเดิมมานาน ๆ ก็จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และอยากที่จะเปลี่ยนแปลงบรรยากาศบ้าง จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (travel industry) จะทำการแบ่งส่วนตลาดการท่องเที่ยวในวันหยุด (vacation market) ออกเป็นส่วน ๆ เป็น "การท่องเที่ยวเพื่อการผจญภัย" (adventure) "การท่องเที่ยวในวันหยุด" (vacations) "การท่องเที่ยวเพื่อคลายเครียด" (relaxing) เพื่อสนองกลุ่มลูกค้าแต่ละกลุ่มที่มีความต้องการแปลกใหม่ไม่เหมือนกัน

7. ความต้องการแสดงตนเองให้ประจักษ์ (Need for self-expression) แรงจูงใจนี้จะเกี่ยวข้องกับความต้องการ เพื่อแสดงความเป็นตนเอง ให้ผู้อื่นได้รับรู้ซึ่งจะออกมาในรูปการกระทำบางอย่างที่สะท้อนให้เห็นความต้องการนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองเป็นใครและต้องการจะเป็นอะไร ตัวอย่างการซื้อผลิตภัณฑ์หลายอย่างเช่น เสื้อผ้า และรถยนต์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริโภค ได้แสดงตนเองต่อผู้อื่นเป็นอย่างดี เพราะผลิตภัณฑ์เหล่านี้ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความหมาย การใส่เสื้อนอกผูกเนคไท หรือการนั่งรถเบนซ์ มีจุดมุ่งหมายมากกว่า เพื่อให้ร่างกายอบอุ่น หรือเพื่อเป็นยานพาหนะ เพราะแท้จริงแล้ว เขาต้องการที่จะแสดงสถานภาพทางสังคม (social status) ให้สังคมยอมรับเขา นั่นเอง

8. ความต้องการเพื่อป้องกันตัวเอง (Need for ego-defense) ความต้องการเพื่อปกป้องคุ้มครองตนเอง เป็นแรงจูงใจที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เมื่อไรก็ตามที่บุคคล ถูกคุกคามภาพลักษณ์ของตนเอง ก็จะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลนั้น ป้องกันภาพลักษณ์ของตนเอง (self-image หรือ self-concept) ด้วยการแสดงพฤติกรรม และทัศนคติบางอย่าง เพื่อป้องกัน ผลิตภัณฑ์หลายอย่าง ที่สามารถช่วยป้องกันภาพลักษณ์แห่งตนได้ ผู้บริโภคที่มีความรู้สึกไม่มั่นคง เกรงว่าภาพลักษณ์ของตนเอง จะสูญเสียไปในสายตาของผู้อื่น เพราะตนเองมองตนเองว่า เป็นคนทันสมัย มีรสนิยมสูง ในกรณีเช่นนี้ ผู้บริโภค ก็จะซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีตราหรือยี่ห้อ ที่เป็นนิยมแพร่หลาย และมีชื่อเสียงมาใช้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการซื้อผิดพลาด อันอาจ ทำให้ภาพลักษณ์ของตนเองเสียไปก็ได้

9. ความต้องการได้รับการเสริมแรง (Need for reinforcement) เรามักจะได้รับแรงกระตุ้นให้กระทำบางสิ่งบางอย่างบ่อย ๆ ด้วยเหตุผล เพราะว่าเราได้รับความพึงพอใจอันเป็นรางวัล (reward) ในการกระทำ เช่นนั้น ผลลัพธ์หลายชนิดที่ผู้บริโภคซื้อมาใช้ที่ปรากฏให้เห็นต่อสายตามหาสารณชน เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ และเครื่องเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น ผลลัพธ์ดังกล่าวเหล่านี้จะขายได้มากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับว่าผู้ซื้อนำไปใช้ได้รับความพอใจอันเป็นตัวเสริมแรง ให้เกิดการซื้อซ้ำ และการบอกเล่าปากต่อปากในทางบวกมากน้อยเพียงไรด้วย บริษัทขายเครื่องเพชรใช้แรงจูงใจนี้อาจเขียนข้อความในโฆษณาว่า "เมื่อคุณเดินเข้าไปในห้อง เพื่อน ๆ จะเข้ามาห้อมล้อม เพื่อแสดงความตื่นเต้นร่วมกับคุณด้วยในทันที" หรือ "Enter a room and you are immediately surrounded by friends sharing your excitement."

10. ความต้องการความรักความผูกพัน (Need for affiliation) เป็นความต้องการของบุคคลที่ปรารถนาอยากจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความรักความผูกพัน ให้เกิดขึ้นกับผู้อื่นที่เป็นสมาชิกกลุ่มสมาชิก มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของผู้บริโภคโดยส่วนใหญ่ ดังนั้น การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคส่วนมากแล้ว จะขึ้นอยู่กับความต้องการเพื่ออํารงรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น เพื่อสร้างความชื่นชมยินดีต่อกัน ด้วยเหตุดังกล่าว นักการตลาดจึงนิยมใช้แรงจูงใจ ด้านความรักความผูกพัน เป็นแนวคิดหลัก (theme) ในการโฆษณา อย่างเช่น "ลูก ๆ ของคุณจะรักคุณมากหากคุณซื้อตุ๊กตาตัวนี้ไปฝาก" เป็นต้น

11. ความต้องการยึดถือบุคคลอื่นที่ชื่นชอบเป็นต้นแบบ (Need for modeling) ความต้องการลักษณะนี้ จะสะท้อนให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ไปตามรูปแบบของบุคคลอื่นที่ตนเองชื่นชอบ จึงเป็นแรงจูงใจให้ตนเองประพฤติปฏิบัติตาม เด็ก ๆ จะเรียนรู้รูปแบบการบริโภคของพ่อแม่เป็นสำคัญ การยึดถือผู้อื่นเป็นต้นแบบ เป็นวิธีการปรับตนเอง เพื่อให้สามารถเข้ากันได้กับผู้อื่น ซึ่งจะเกิดขึ้นภายในกลุ่มอ้างอิง (Reference groups) เช่น กลุ่มนักกีฬา กลุ่มนักดนตรี และดารารายานตร์ เป็นต้น นักการตลาด จึงนิยมใช้กลุ่มอ้างอิงเหล่านี้ที่ประสบผลสำเร็จเป็นขวัญใจ และเป็นที่ยื่นชม มาใช้เป็นฟรีเซ็นเตอร์ เพื่อโฆษณาผลลัพธ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

คำว่า “การพัฒนา” (Development) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย ดังนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทาน พระบรมราโชวาท เกี่ยวกับความหมายของ คำว่า “พัฒนา” ดังนี้

“คำว่า พัฒนา คืออย่างไร ก่อนอื่นเราต้องทราบว่า มุ่งให้เกิดความเจริญมั่นคงก้าวหน้า มุ่งให้ทุกคนมีความสุขสบาย ดังนั้นทุกคนจึงมุ่งที่จะพัฒนา”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 อธิบายความหมายของ การพัฒนา ว่า “การพัฒนา หมายถึง การเติบโต ความเจริญ ความก้าวหน้า ความรุ่งเรือง”

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การพัฒนาไม่ว่าจะสื่อไปในลักษณะของการเป็นสภาวะเป่าประสงค์ หรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่สภาวะเป่าประสงค์ก็ตาม มีผู้ให้คำนิยามไว้มากมาย และแตกต่างกันออกไปตามคำนิยาม หรือความเชื่อพื้นฐาน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาสำหรับการศึกษารื่องการพัฒนาให้ถ่องแท้ เพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติได้นั้น

แนวคิดการพัฒนาสถานพยาบาล

ในการดำเนินการประกอบกิจการสถานพยาบาล ตามพระราชบัญญัติ สถานพยาบาล พ.ศ. 2541 และกฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ที่เกี่ยวข้องซึ่งข้อกำหนด ที่สถานพยาบาล จะต้องจัดให้มีก่อนการอนุญาตเพื่อให้มีมาตรฐานตั้งแต่ก่อนการเปิดดำเนินการตามพระราชบัญญัติ สถานพยาบาล พ.ศ. 2541 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานพยาบาล โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้ความเห็นแก่รัฐมนตรี และผู้อนุญาตในการอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล การดำเนินการสถานพยาบาล การปิดสถานพยาบาล หรือการเพิกถอนใบอนุญาต การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพบริการของสถานพยาบาล การควบคุมหรือการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการประกอบกิจการ และดำเนินการสถานพยาบาล โดยรัฐมนตรี มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบควบคุมการประกอบกิจการ และการดำเนินการสถานพยาบาลให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนด และเพื่อกำกับดูแลสถานพยาบาลเป็นไปตามพระราชบัญญัติ สถานพยาบาล พ.ศ. 2541 มาตรา 45 ผู้อนุญาต ต้องจัดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจมาตรฐานการบริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเฝ้าระวังให้สถานพยาบาลนั้นประกอบกิจการ และดำเนินการสถานพยาบาลเป็นไปตามมาตรฐาน และเป็นการคุ้มครองประชาชนให้ได้รับการบริการที่ดี และปลอดภัย โดยได้กำหนดเกณฑ์ มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพ เทียบเคียงกับ มาตรฐานการบริการสาขาต่าง ๆ ให้สอดคล้องตามที่สภาวิชาชีพกำหนด และสอดคล้องกับ

กฎกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้สถานพยาบาลต่าง ๆ ได้มีแนวทางในการประกอบกิจการ และดำเนินการสถานพยาบาล ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด พระราชบัญญัติ สถานพยาบาล พ.ศ. 2541 โดยได้กำหนดมาตรฐานสถานพยาบาลมี 2 ประเภท

1. มาตรฐานสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน
2. มาตรฐานสถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

ต่อมาปี พ.ศ. 2546 ได้มีการปรับปรุงพัฒนาแนวทางการตรวจมาตรฐานบริการในสถานพยาบาลครั้งที่ 1 ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติ สถานพยาบาล พ.ศ. 2541 พัฒนาปรับปรุง ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นประโยชน์กับสถานพยาบาลที่จะนำไปใช้พัฒนามาตรฐานบริการให้มีคุณภาพ และสามารถคุ้มครองผู้บริโภคได้

ความหมายของมาตรฐานสถานพยาบาล

มาตรฐานสถานพยาบาล หมายถึง มาตรฐานของสถานที่ รวมตลอดถึงยานพาหนะ ซึ่งจัดไว้ เพื่อการประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ การประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม การประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ การประกอบวิชาชีพทันตกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม การประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพกายภาพบำบัด หรือการประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ ทั้งนี้ โดยกระทำเป็นปกติธุระไม่ว่าจะได้ประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ แต่ไม่รวมถึงสถานที่ขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ซึ่งประกอบธุรกิจการ ขายยาโดยเฉพาะ

มาตรฐานสถานพยาบาลมี 2 ประเภท ได้แก่

- 1) มาตรฐานสถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน หมายถึง มาตรฐานของสถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วยโดยไม่ได้รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ได้แก่ คลินิก
- 2) มาตรฐานสถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน หมายถึง มาตรฐานของสถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วยโดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ได้แก่
 - โรงพยาบาล ซึ่งเป็นสถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วย โดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน เกิน 30 เตียงขึ้นไป
 - สถานพยาบาล เป็นสถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วย โดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ไม่เกิน 30 เตียง

การอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล หมายถึง การได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล

การดำเนินการสถานพยาบาล หมายถึง การอนุญาตให้การดำเนินการสถานพยาบาล
ผู้อนุญาต หมายถึง ปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือผู้ที่ปลัดกระทรวงสาธารณสุข
มอบหมาย

ผู้รับอนุญาต หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล
สมุดทะเบียน หมายถึง สมุดลงทะเบียนสถานพยาบาล ที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการ
การได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ และดำเนินการสถานพยาบาลตามกฎหมาย ว่าด้วย
สถานพยาบาล

โครงสร้างของมาตรฐาน

1. องค์ประกอบของมาตรฐาน

องค์ประกอบของมาตรฐานสถานพยาบาล มี 11 ด้านด้วยกัน คือ

- 1.1 ด้านลักษณะ และการประกอบกิจการสถานพยาบาล
- 1.2 ด้านอาคาร
- 1.3 ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
- 1.4 ด้านเครื่องมือ และการจัดการ
- 1.5 บริการด้านเวชกรรม
- 1.6 บริการด้านทันตกรรม
- 1.7 บริการด้านเภสัชกรรม
- 1.8 บริการด้านเทคนิคการแพทย์
- 1.9 บริการด้านกายภาพบำบัด
- 1.10 บริการด้านรังสีวิทยา
- 1.11 บริการด้านการพยาบาลและการผดุงครรภ์

2. ตัวชี้วัดและเกณฑ์ของมาตรฐานสถานพยาบาล มี 8 ตัวชี้วัด

2.1 การใช้ชื่อของสถานพยาบาล

2.1.1 ผู้ขอรับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล ต้องจัดให้มีชื่อสถานพยาบาล ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ว่าด้วย ชื่อสถานพยาบาล พ.ศ. 2545

2.1.2 สถานพยาบาลที่ตั้งอยู่ภายในอำเภอ หรือเขต หรือจังหวัดเดียวกัน จะต้องมิชื่อซ้ำกัน ยกเว้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ว่าด้วย ชื่อสถานพยาบาล พ.ศ. 2545

2.2 การแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อสถานพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล อัตราค่ารักษาพยาบาล ค่าบริการ และสิทธิของผู้ป่วย

2.2.1 มีแผ่นป้ายแสดงชื่อสถานพยาบาลที่ได้รับอนุญาตถูกต้อง ติดตั้งแสดงไว้ชัดเจนบริเวณสถานพยาบาล หรือตัวอาคารสถานพยาบาล อย่างน้อย 1 ป้าย มีรายละเอียดดังนี้

1) ใช้ตัวอักษรไทย ถ้าใช้ภาษาต่างประเทศด้วยขนาดตัวอักษรต้องเล็กกว่าอักษรไทย ระบุถึงประเภท และลักษณะของสถานพยาบาล รวมทั้งเลขที่ใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาลไว้ในแผ่นป้าย ดังกล่าวด้วย

2) ลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า 4 เซนติเมตร ความยาวไม่น้อยกว่า 120 เซนติเมตร ตัวอักษรแสดงชื่อสถานพยาบาล มีความสูงไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร ตัวอักษรแสดงประเภท และลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล รวมทั้งเลขที่ใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล มีความสูงไม่น้อยกว่า 5 เซนติเมตร

2.2.2 สีพื้นแผ่นป้าย และสีตัวอักษร ในแผ่นป้ายแสดงชื่อสถานพยาบาล ประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ให้ใช้ดังนี้

ตาราง 6 แสดงสีพื้นแผ่นป้าย และสีตัวอักษร

สถานพยาบาล	สีพื้นแผ่นป้าย	สีอักษร
โรงพยาบาล	สีขาว	สีเขียว
สถานพยาบาลเวชกรรม	สีขาว	สีเขียว
สถานพยาบาลทันตกรรม	สีขาว	สีม่วง
สถานพยาบาลการผดุงครรภ์	สีขาว	สีฟ้า
สถานพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรัง	สีขาว	สีเหลือง
สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย	สีขาว	สีน้ำเงิน
สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทยประยุกต์	สีขาว	สีน้ำตาล

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2553

2.2.3 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม การพยาบาล และการผดุงครรภ์ ทันตกรรม เภสัชกรรม หรือผู้ประกอบการโรคศิลปะซึ่งประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลที่ได้รับอนุญาตในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่าย ณ สถานพยาบาลนั้น ดังนี้

1) จัดทำแผ่นป้ายแสดงชื่อ และชื่อสกุลของผู้ประกอบวิชาชีพ และสาขาวิชาชีพ พร้อมทั้งระบุเลขที่ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้อ่านได้ชัดเจนด้วยอักษรไทย มีขนาดสูงไม่น้อยกว่า 1 เซนติเมตร

2) สีพื้นแผ่นป้ายให้ใช้สีน้ำเงิน ตัวอักษรในแผ่นป้ายให้ใช้สีขาว

3) ให้ติดตั้งแผ่นป้ายไว้ในบริเวณที่ผู้ใช้บริการมาติดต่อขอใช้บริการ

2.2.4 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับอัตราค่ารักษาพยาบาล และค่าบริการที่สถานพยาบาลต้องแสดงในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่าย ณ สถานพยาบาลที่ได้รับอนุญาตโดยจัดทำเป็นแผ่นประกาศ แผ่นพับเป็นเล่ม หรือแฟ้มเอกสาร หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงให้ผู้ป่วยทราบ

2.2.5 จัดทำแผ่นป้ายให้อ่านได้ชัดเจน ด้วยอักษรไทยขนาดสูงไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร แสดงไว้ในที่ที่เห็นได้ชัดเจน ให้ผู้ป่วยทราบว่า จะสอบถามอัตราค่ารักษาพยาบาล และค่าบริการของสถานพยาบาลได้ที่ใด

2.2.6 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่าย ณ สถานพยาบาลที่ได้รับอนุญาต โดยจัดทำแผ่นป้ายให้อ่านได้ชัดเจนด้วยอักษรไทยติดตั้งไว้ที่แผนกผู้ป่วยนอก และแผนกผู้ป่วยใน

2.3 การประกอบกิจการสถานพยาบาล

2.3.1 มี “สมุดทะเบียนสถานพยาบาล” ที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุญาตครบถ้วน

2.3.2 ผู้รับอนุญาตชำระค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการสถานพยาบาลรายปี และแสดงเอกสารการชำระค่าธรรมเนียม (ส.พ.12) ไว้โดยเปิดเผย และเห็นได้ชัด ณ ทางเข้าสถานพยาบาล

2.3.3 ผู้รับอนุญาต ต้องมายื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ หรือได้มายื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาต ก่อนใบอนุญาตสิ้นสุดอายุ แต่ไม่ได้รับการพิจารณาต่ออายุใบอนุญาต ให้ถือว่าใบอนุญาตใหม่นั้นสิ้นสุดลง หากผู้รับอนุญาตประสงค์ จะประกอบกิจการสถานพยาบาลนั้นต่อไป จะต้องยื่นคำขออนุญาตใหม่ ใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาลให้ใช้ได้ จนถึงวันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ลืบ นับแต่ปีที่ออกใบอนุญาต (มีอายุ 10 ปี)

2.3.4 ผู้รับอนุญาต ต้องแสดงใบอนุญาตในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่าย ณ สถานพยาบาลนั้น

2.3.5 ผู้รับอนุญาตต้องควบคุมดูแลการประกอบกิจการสถานพยาบาลให้เป็นไปตามมาตรฐานการบริการที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด ได้แก่ ประกาศฉบับที่ 5 มาตรฐานการให้บริการ พอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมในสถานพยาบาล ประกาศฉบับที่ 6 หลักเกณฑ์การจัดการศพในสถานพยาบาล ประกาศฉบับที่ 7 มาตรฐานการส่งต่อผู้ป่วย

2.3.6 ผู้รับอนุญาต และผู้ดำเนินการสถานพยาบาลต้องควบคุม และดูแลให้มีการช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้ป่วย ซึ่งอยู่ในสภาพอันตราย และจำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาลโดยฉุกเฉิน เพื่อให้ผู้ป่วยพ้นจากอันตราย ตามมาตรฐานวิชาชีพ และตามประเภทของสถานพยาบาลนั้น ๆ

2.3.7 ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตประสงค์ จะเปลี่ยนแปลง การประกอบกิจการของสถานพยาบาล ให้แตกต่างไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาต หรือก่อสร้างอาคารขึ้นใหม่ หรือดัดแปลงอาคารเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อใช้ในการประกอบกิจการสถานพยาบาล ให้กระทำได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต

2.3.8 ห้ามผู้รับอนุญาต หรือผู้ดำเนินการโฆษณา หรือประกาศ หรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณา หรือประกาศด้วยประการใด ๆ ซึ่งชื่อที่ตั้ง หรือกิจการของสถานพยาบาล หรือคุณวุฒิ หรือความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล เพื่อชักชวนให้มีผู้ขอรับบริการจากสถานพยาบาลของตน โดยใช้ข้อความอันเป็นเท็จ หรือโอ้อวดเกินความจริง หรือน่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ในสาระสำคัญเกี่ยวกับการประกอบกิจการของสถานพยาบาล

2.4 การดำเนินการสถานพยาบาล

2.4.1 ผู้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาล ต้องสามารถควบคุมดูแลกิจการสถานพยาบาลได้โดยใกล้ชิด โดยต้องไม่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพ หรือปฏิบัติงานอื่น ในกรณี que ปฏิบัติงานอื่นอยู่แล้ว ต้องมีเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานพยาบาล ประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนในเวลาราชการ ไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือตามข้อตกลง ซึ่งจะต่องไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในเวลาราชการ

2.4.2 เป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาลอยู่สองแห่งตามที่กฎหมายกำหนด จะต่องไม่ซ้ำซ้อนกับวัน เวลาที่ผู้นั้นได้รับอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาลอื่นไว้แล้ว หรือต่องไม่ซ้ำซ้อนกับวัน เวลา ที่ผู้นั้นเป็นผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลอื่น หรือไม่ซ้ำซ้อนกับวันเวลาที่ผู้นั้นปฏิบัติงาน ในส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่น

2.4.3 ใบอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาลให้ใช้ไดจนถึงวันสิ้นปีปฏิทินของปีที่สอง นับแต่ที่ออกใบอนุญาต และให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนใบอนุญาตสิ้นสุดลง

2.4.4 ผู้ดำเนินการต้องควบคุม และดูแลมิให้ผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลประกอบวิชาชีพผิดไปจากสาขานั้น หรือแผน que ผู้รับอนุญาตได้แจ้งไว้ในการขอรับใบอนุญาต หรือมิให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทำการประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล

2.4.5 ผู้ดำเนินการมีหน้าที่ควบคุม และดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ กฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม หรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเภสัชกรรม แล้วแต่กรณี

2.4.6 ผู้ดำเนินการสถานพยาบาลควบคุม และดูแล มิให้มีการรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน เกินจำนวนเตียง ตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน ซึ่งหากไม่รับไว้อาจเกิดอันตรายแก่ผู้ป่วย

2.4.7 ผู้ดำเนินการสถานพยาบาลต้องควบคุมดูแลสถานพยาบาล ให้สะอาดเรียบร้อยปลอดภัย และมีลักษณะอันเหมาะสมแก่การใช้เป็นสถานพยาบาล

2.5 ประเภทและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

2.5.1 โรงพยาบาล เป็นสถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วยโดยสามารถ รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนเกินสามสิบเตียงขึ้นไป ซึ่งมีบริการด้านเวชกรรม ด้านการพยาบาล ด้านเภสัชกรรม และด้านเทคนิคการแพทย์เป็นอย่างน้อย และอาจมีบริการด้านทันตกรรม หรือด้านการประกอบโรคศิลปะอื่น แบ่งเป็น โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลเฉพาะทาง

1) โรงพยาบาลทั่วไป สถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วยด้านเวชกรรม อย่างน้อยสี่ สาขาหลัก คือ อายุรกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม และสูตินรีเวชกรรม ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ในกรณีที่ให้บริการเฉพาะทาง จะต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งได้รับวุฒิบัตร หรือหนังสืออนุมัติ หรือหนังสือรับรองจากแพทยสภา ในวิชาชีพเฉพาะทางนั้น ต้องประกอบด้วยหน่วยบริการ ดังต่อไปนี้ แผนกเวชระเบียน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกผู้ป่วยใน แผนกผู้ป่วยฉุกเฉิน แผนกเภสัชกรรม แผนกเทคนิคการแพทย์ แผนกรังสีวินิจฉัย ธรansferผู้ป่วยฉุกเฉิน ระบบควบคุมการติดเชื้อ ระบบไฟฟ้าสำรอง ระบบน้ำสำรอง ห้องคลอด ห้องผ่าตัด หน่วยบริการอื่นตามที่แจ้งไว้ในการขออนุญาต

2) โรงพยาบาลเฉพาะทาง เป็นสถานพยาบาล ที่จัดให้บริการผู้ป่วยด้านเวชกรรมเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง และดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมทั่วไป หรือสาขาที่ให้บริการ และมีผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้รับวุฒิบัตร หรือหนังสืออนุมัติ หรือหนังสือรับรองจากสภาวิชาชีพในสาขานั้น เป็นผู้ให้บริการต้องประกอบด้วยหน่วยบริการตามข้อ 1) ยกเว้น จะไม่มีหน่วยบริการ ห้องคลอด ห้องผ่าตัด ด้วยก็ได้

2.5.2 สถานพยาบาลเวชกรรม แบ่งเป็นสถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไป สถานพยาบาลเวชกรรมเฉพาะทาง

1) สถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไป เป็นสถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วยด้านเวชกรรม โดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ไม่เกิน 30 เตียง ซึ่งมีบริการด้านเวชกรรม ด้านการพยาบาล และด้านเภสัชกรรม เป็นอย่างน้อย และสามารถจัดให้บริการด้านเทคนิคการแพทย์ ที่จำเป็นได้ รวมทั้งอาจมีบริการด้านทันตกรรม หรือด้านการประกอบโรคศิลปะอื่น และดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ต้องประกอบด้วยหน่วยบริการแผนกเวชระเบียน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกผู้ป่วยใน แผนกผู้ป่วยฉุกเฉิน แผนกเภสัชกรรม ระบบควบคุมการติดเชื้อ และหน่วยบริการอื่น ตามที่แจ้งไว้ในการขออนุญาต

2) สถานพยาบาลเวชกรรมเฉพาะทาง เป็นสถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วยด้านเวชกรรม โดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนไม่เกิน 30 เตียง เป็นสถานพยาบาล ที่จัดให้บริการผู้ป่วยทุกประเภท และต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ได้รับวุฒิบัตร หรือหนังสืออนุมัติ หรือหนังสือรับรองจากแพทยสภาในสาขานั้น ต้องประกอบด้วยหน่วยบริการตามสถานพยาบาลเวชกรรมทั่วไป

2.5.3 สถานพยาบาลทันตกรรม แบ่งเป็น โรงพยาบาลทันตกรรม สถานพยาบาลทันตกรรมทั่วไป สถานพยาบาลทันตกรรมเฉพาะทาง

1) โรงพยาบาลทันตกรรม เป็นโรงพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วย โดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนเกิน 30 เที่ยงขึ้นไป และจะต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม เป็นผู้ให้บริการ ต้องประกอบด้วยหน่วยบริการแผนก เวชระเบียน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกผู้ป่วยใน แผนกผู้ป่วยฉุกเฉิน แผนกเภสัชกรรม ระบบ ควบคุมการติดเชื้อ และหน่วยบริการอื่น ตามที่แจ้งไว้ในการขออนุญาต

2) สถานพยาบาลทันตกรรมทั่วไป เป็นสถานพยาบาล ที่จัดให้บริการ ผู้ป่วยด้านทันตกรรมทั่วไป โดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ไม่เกิน 30 เที่ยง และจะต้อง มีผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพทันตกรรม เป็นผู้ให้บริการต้อง ประกอบด้วยหน่วยบริการตามข้อ 1)

3) สถานพยาบาลทันตกรรมเฉพาะทาง เป็นสถานพยาบาล ที่จัดให้ มีบริการผู้ป่วยด้านทันตกรรม โดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ไม่เกิน 30 เที่ยง และต้องมี ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมซึ่งได้รับวุฒิบัตร หรือหนังสืออนุมัติ หรือหนังสือรับรอง จากทันตแพทยสภาในสาขานั้น เป็นผู้ให้บริการต้องประกอบด้วยหน่วยบริการตามข้อ 1)

4) สถานพยาบาลการผดุงครรภ์ เป็นสถานพยาบาล ที่จัดให้บริการ ผู้ป่วย โดยสามารถรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ไม่เกิน 30 เที่ยง สามารถให้บริการมารดา และทารก ก่อนและหลังคลอด การคลอดปกติ การส่งเสริมสุขภาพ และการอนามัยแม่และเด็ก และ ดำเนินการ โดยผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง หรือผู้ประกอบ วิชาชีพการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ต้องประกอบด้วยหน่วยบริการแผนกเวชระเบียน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกผู้ป่วยใน ห้องคลอด และหน่วยบริการอื่น ตามที่แจ้งไว้ในการขออนุญาต

2.5.5 สถานพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรัง เป็นสถานพยาบาลที่จัดให้บริการผู้ป่วย เรื้อรังโดยวิธีการทางการแพทย์ กายภาพบำบัด เวชกรรมทั่วไป และอาจมีบริการทันตกรรม หรือ การประกอบโรคศิลปะอื่นร่วมด้วย และดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือ ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง หรือผู้ประกอบวิชาชีพกายภาพบำบัด ต้องประกอบไปด้วยหน่วยบริการแผนกเวชระเบียน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกผู้ป่วยใน แผนกผู้ป่วยฉุกเฉิน แผนกเภสัชกรรม แผนกกายภาพบำบัด รถรับส่งผู้ป่วยฉุกเฉิน และหน่วย บริการอื่นตามที่แจ้งไว้ในการขออนุญาต

2.5.6 สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย เป็นสถานพยาบาลที่จัดให้บริการ ผู้ป่วยด้านการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนไทย และดำเนินการโดยผู้ประกอบ วิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์ แผนไทยหรือการแพทย์ แผนไทยประยุกต์

ต้องประกอบไปด้วยหน่วยบริการแผนกเวชระเบียน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกปรุง และจ่ายยา แผนกผู้ป่วยใน และหน่วยบริการอื่นตามที่ แจ้งไว้ใน การขออนุญาต

2.5.7 สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทยประยุกต์ เป็นสถานพยาบาลที่จัด ให้บริการผู้ป่วยด้านการประกอบโรคศิลปะ สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ดำเนินการโดยผู้ ประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ต้อง ประกอบไปด้วยหน่วยบริการแผนกเวชระเบียน แผนกผู้ป่วยนอก แผนกปรุงและจ่ายยา แผนก ผู้ป่วยใน และหน่วยบริการอื่นตามที่แจ้งไว้ใน การขออนุญาต

2.6 ประเภทและจำนวนผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วย ไว้ต่างคืน

2.6.1 สถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ต่างคืน ต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพ จำนวนขั้นต่ำ ตามจำนวนเตียงที่ขออนุญาตเปิดดำเนินการ ดังนี้

ตาราง 7 แสดงสถานพยาบาลเวชกรรม/โรงพยาบาลเวชกรรม

ผู้ประกอบวิชาชีพ	สถานพยาบาล				สัดส่วนของ ผู้ประกอบ วิชาชีพต่อ จำนวนเตียง ที่เพิ่มขึ้น
	ไม่เกิน 10 เตียง	11 – 30 เตียง	31 – 60 เตียง	61 – 90 เตียง	
ผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรม	2 คน	2 คน	3 คน	4 คน	1 คน ต่อ 1 – 30 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและ การผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง	3 คน	6 คน	9 คน	12 คน	2 คน ต่อ 1 – 30 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ เภสัชกรรม	1 คน	1 คน	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ประกอบ โรคศิลปะสาขาเทคนิค การแพทย์	1 คน (หากมี บริการ)	1 คน (หากมี บริการ)	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2553

ตาราง 8 แสดงสถานพยาบาลทันตกรรม/โรงพยาบาลทันตกรรม

ผู้ประกอบวิชาชีพ	สถานพยาบาล		โรงพยาบาล		สัดส่วนของ ผู้ประกอบ วิชาชีพต่อ จำนวนเตียง ที่เพิ่มขึ้น
	ไม่เกิน 10 เตียง	11 – 30 เตียง	31 – 60 เตียง	61 – 90 เตียง	
ผู้ประกอบวิชาชีพ ทันตกรรม	2 คน	4 คน	6 คน	8 คน	1 คน ต่อ 1 – 30 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและ การผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง	3 คน	4 คน	9 คน	12 คน	2 คน ต่อ 1 – 30 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรม	1 คน	1 คน	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ เภสัชกรรม	1 คน	1 คน	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ประกอบ โรคศิลปะสาขาเทคนิค การแพทย์	1 คน (หากมี บริการ)	1 คน (หากมี บริการ)	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2553

ตาราง 9 แสดงสถานพยาบาลการผดุงครรภ์

ผู้ประกอบวิชาชีพ	สถานพยาบาล	
	ไม่เกิน 10 เตียง	11 – 30 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง หรือผู้ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง	3 คน	6 คน
ผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ สาขาเทคนิคการแพทย์	1 คน (หากมีบริการ)	1 คน (หากมีบริการ)

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2553

ตาราง 10 แสดงสถานพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรัง

ผู้ประกอบวิชาชีพ	สถานพยาบาล		โรงพยาบาล		สัดส่วนของ ผู้ประกอบ วิชาชีพต่อ จำนวนเตียง ที่เพิ่มขึ้น
	ไม่เกิน 10 เตียง	11 – 30 เตียง	31 – 60 เตียง	61 – 90 เตียง	
ผู้ประกอบวิชาชีพ เวชกรรม	1 คน	1 คน	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 30 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ การพยาบาลและ การผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง	3 คน	6 คน	9 คน	12 คน	2 คน ต่อ 1 – 30 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ประกอบ โรคศิลปะสาขา กายภาพบำบัด	1 คน	1 คน	2 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ เภสัชกรรม	1 คน	1 คน	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง
ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ประกอบ โรคศิลปะสาขาเทคนิค การแพทย์	1 คน (หากมี บริการ)	1 คน (หากมี บริการ)	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2553

ตาราง 11 แสดงสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย

ผู้ประกอบวิชาชีพ	สถานพยาบาล		โรงพยาบาล		สัดส่วนของ ผู้ประกอบ วิชาชีพต่อ จำนวนเตียง ที่เพิ่มขึ้น
	ไม่เกิน 10 เตียง	11 – 30 เตียง	31 – 60 เตียง	61 – 90 เตียง	
ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ประกอบ โรคศิลปะสาขา การแพทย์แผนไทย ทางด้านเวชกรรมไทย และการแพทย์แผนไทย ประเภทอื่น ตามที่ รัฐมนตรีประกาศ กำหนดโดยคำแนะนำ ของคณะกรรมการ การประกอบโรคศิลปะ ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ประกอบโรค ศิลปะสาขาการแพทย์ แผนไทยทางด้าน เภสัชกรรม	2 คน	4 คน	6 คน	8 คน	1 คน ต่อ 1 – 30 เตียง
	1 คน (หากมี บริการ)	1 คน (หากมี บริการ)	1 คน	2 คน	1 คน ต่อ 1 – 60 เตียง

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2553

ตาราง 12 แสดงสถานพยาบาลการแพทย์แผนไทยประยุกต์

ผู้ประกอบวิชาชีพ	สถานพยาบาล		โรงพยาบาล		สัดส่วนของ ผู้ประกอบ วิชาชีพต่อ จำนวนเตียง ที่เพิ่มขึ้น
	ไม่เกิน 10 เตียง	11 – 30 เตียง	31 – 60 เตียง	61 – 90 เตียง	
ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ประกอบ โรคศิลปะสาขา การแพทย์แผนไทย ประยุกต์	2 คน	4 คน	6 คน	8 คน	1 คน ต่อ 1 – 30 เตียง

ที่มา: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2553

2.6.2 สถานพยาบาลที่จัดให้มีบริการอื่น ที่ไม่ได้กำหนดไว้ต้องจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพ ตามที่ให้มีบริการเป็นผู้ให้บริการ ตามจำนวนของผู้ประกอบวิชาชีพที่กำหนดไว้ในสถานพยาบาล ลักษณะนั้น ๆ ตามมาตรฐานการบริการนั้น

2.6.3 ผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล แต่ละลักษณะจะต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเต็มเวลา โดยมีลักษณะการปฏิบัติงานที่ผู้ประกอบวิชาชีพทำสัญญาจ้างเป็นลายลักษณ์อักษร จากผู้รับอนุญาตประกอบกิจการ และต้องปฏิบัติงานในสถานพยาบาลแห่งนั้น ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 40 ชั่วโมง

2.7 ผู้ดำเนินการสถานพยาบาล

ผู้ดำเนินการสถานพยาบาลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ หรือผู้ประกอบโรคศิลปะ ตามประเภทและลักษณะของสถานพยาบาลนั้น

การจัดให้มีชนิดและจำนวนเครื่องมือเครื่องใช้ยาและเวชภัณฑ์ หรือยานพาหนะที่จำเป็นประจำสถานพยาบาล

2.7.1 มีตู้ หรือชั้น หรืออุปกรณ์ เก็บเวชระเบียนที่มั่นคงปลอดภัย เป็นระเบียบ สามารถค้นหาได้ง่าย หรือเป็นระบบคอมพิวเตอร์ ต้องจัดให้มีระบบข้อมูลสำรอง เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย

2.7.2 สถานพยาบาลต้องจัดให้ มีเครื่องมือ เครื่องใช้ ยา และเวชภัณฑ์ทั่วไป ที่จำเป็นประจำสถานพยาบาล ในจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอ

2.7.3 เครื่องมือ เครื่องใช้ทั่วไปในแต่ละหน่วยบริการ เช่น โต๊ะ ตู้ เตียง เก้าอี้ อ่างฟอกมือชนิดไม่ใช้มือเปิด ปิดน้ำ ภาชนะบรรจุมูลฝอยทั่วไป ภาชนะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อ รถเข็นนอน และรถเข็นนั่ง สำหรับเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

2.7.4 ระบบควบคุมการติดเชื้อ

2.8 จัดให้มีรายงาน หลักฐานเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพในสถานพยาบาล และผู้ป่วย รวมทั้งเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล

2.8.1 ผู้รับอนุญาต และผู้ดำเนินการสถานพยาบาล จัดทำรายงานประจำปี (สพ.24)

2.8.2 ผู้รับอนุญาต และผู้ดำเนินการ ส่งรายงานประจำปี ของสถานพยาบาล ตามข้อ 10.7 ต่อผู้อนุญาตภายในวันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป

สวนภูมิภาค จัดส่งให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ตามที่สถานพยาบาล ตั้งอยู่

สวนกลาง จัดส่งให้สำนักสถานพยาบาล และประกอบโรคศิลปะ

การขอรับประเมิน

แนวทางการตรวจมาตรฐานสถานพยาบาล ประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน 11 ด้าน ดังนี้

1. ด้านลักษณะและการประกอบกิจการสถานพยาบาล

ลักษณะทั่วไปของสถานพยาบาล ประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

ประเภทและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล ที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

1. โรงพยาบาล
2. สถานพยาบาล
3. สถานพยาบาลทันตกรรม
4. สถานพยาบาลผดุงครรภ์
5. สถานพยาบาลผู้ป่วยเรื้อรัง
6. สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทย
7. สถานพยาบาลการแพทย์แผนไทยประยุกต์

การใช้ชื่อของสถานพยาบาล ประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

การแสดงรายละเอียด เกี่ยวกับชื่อสถานพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพ ในสถานพยาบาล อัตราค่ารักษาพยาบาล ค่าบริการ และสิทธิของผู้ป่วย

การประกอบกิจการสถานพยาบาล ประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

การดำเนินการสถานพยาบาล ประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

ประเภท และจำนวนผู้ประกอบการวิชาชีพในสถานพยาบาล ประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน
ผู้ดำเนินการสถานพยาบาล

การจัดให้มีชนิดและจำนวนเครื่องมือ เครื่องใช้ ยา และเวชภัณฑ์หรือยานพาหนะ
ที่จำเป็น

การจัดให้มีรายงาน หลักฐานเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพในสถานพยาบาล และผู้ป่วย
รวมทั้งเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับสถานพยาบาล

2. ด้านอาคาร

การประเมินด้านที่ 1 โครงสร้างกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคาร

1. โครงสร้างกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคาร

1.1 สภาพด้านหน้าโรงพยาบาล

1.2 รั้วด้านข้าง และด้านหลัง

1.3 ถนนภายในโรงพยาบาล

1.4 ที่จอดรถ

1.5 ทางสัญจรระหว่างอาคาร หรือทางเดินเชื่อม (Covered Way)

2. โครงสร้างกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคาร

2.1 ประตูทางเข้า

2.2 พื้นที่ให้บริการผู้ป่วย

2.3 บันได

3. สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย

3.1 ห้องน้ำ ห้องส้วม

3.2 การจัดสถานที่ และสิ่งแวดล้อม เพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการลิฟต์และ

ทางลาด

3.3 การจัดสถานที่จอดรถรับ-ส่ง ผู้ป่วยฉุกเฉิน และบริเวณที่รับ-ส่ง ผู้ป่วย

ฉุกเฉิน

3.4 บริเวณรับ/ส่ง ผู้ป่วยหน้าอาคารสะดวก ไม่แออัด

4. ระบบการสนับสนุนฉุกเฉินที่จำเป็น

4.1 ระบบไฟฟ้า

4.2 ระบบไฟฟ้าสำรอง

4.3 ระบบท่อ และถังเก็บน้ำ

5. การติดตั้งแผนผังของโรงพยาบาล ณ ตำแหน่งต่าง ๆ ของโรงพยาบาล

การประเมินด้านที่ 2 การป้องกันอัคคีภัย และการจัดการด้านความปลอดภัย

1. มีนโยบายและแผน เมื่อเกิดอัคคีภัย หรือแผ่นดินไหว

2. มีแนวหนีไฟจากส่วนต่าง ๆ ของอาคาร ที่สามารถใช้งานได้ทันที เมื่อเกิด

อัคคีภัย

2.1 บันไดหนีไฟ

2.2 ระบบดับเพลิง

3. มีระบบเตือนภัยจากเพลิงไหม้ที่สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา และมีระบบไฟฟ้า

ฉุกเฉิน ติดตั้งในตำแหน่งที่จำเป็น พร้อมทำงานทันที ที่ระบบไฟฟ้าหลักขัดข้อง

3. ด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อม

1. บริเวณภายนอกกรอบ ๆ อาคาร

2. ภายในอาคาร

3. ห้องส้วม

4. การควบคุมสัตว์ แมลงพาหนะนำโรค

5. การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

5.1 มีการจัดการสิ่งปฏิกูล

5.2 มีการจัดการมูลฝอยทั่วไป

5.3 มีการจัดการมูลฝอยอันตราย

5.4 มีการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อ

6. การบำบัดน้ำเสีย

7. การซักฟอก

8. การดำเนินการด้านชีวอนามัย

9. ระบบน้ำอุปโภคบริโภค

10. การสุขาภิบาลอาหาร

- 10.1 บริเวณที่เตรียมปรุงอาหาร
- 10.2 อาหาร-น้ำดื่ม และเครื่องดื่ม
- 10.3 ภาชนะและอุปกรณ์
- 10.4 บุคคลที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับอาหาร
- 10.5 การเฝ้าระวังความสะอาดของอาหารและภาชนะ

4. ด้านเครื่องมือและการจัดการ

1. ด้านนโยบายและการจัดการเครื่องมือ
 2. ด้านการจัดการเครื่องมือ
 3. การจัดการเครื่องมือในแผนกต่าง ๆ
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในแผนกผู้ป่วยนอก (OPD)
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในห้องฉุกเฉิน (ER)
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในแผนกผู้ป่วยใน (Ward)
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในแผนกผู้ป่วยหนัก (ICU)
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในแผนกห้องผ่าตัด (OR)
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในแผนกสูติกรรม (LR)
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในห้องหลังคลอด
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในห้องไตเทียม
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในแผนกจ่ายกลาง
 - เครื่องมืออุปกรณ์ในรถรับส่งผู้ป่วยฉุกเฉิน
 4. การจัดการก๊าซทางการแพทย์
 - ก๊าซบรรจุท่อ
 - ระบบออกซิเจนเหลว
 - ระบบจ่ายกลางออกซิเจนจากท่อบรรจุ และระบบจ่ายกลาง ไนตรัสออกไซด์
- จากท่อบรรจุ
- ระบบจ่ายอากาศอัดทางการแพทย์ และระบบจ่ายอากาศอัดแรงดันสูง
 - ระบบสุญญากาศทางการแพทย์

5. บริการด้านเวชกรรม

1. ด้านการบริหารจัดการแผนกเวชทะเบียน
2. ด้านการบริการเวชกรรม

6. บริการด้านทันตกรรม

1. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม
2. ด้านนโยบายและการปฏิบัติ
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านเครื่องมืออุปกรณ์
5. ด้านกระบวนการให้บริการ
6. ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ

7. บริการเภสัชกรรม

1. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ ยา และเวชภัณฑ์
4. ด้านสิทธิผู้ป่วยที่พึงได้รับการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม
5. ด้านการให้บริการเภสัชกรรมที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ
 - 5.1 มาตรฐานทั่วไป
 - 5.2 การบริการจ่ายยาผู้ป่วย
 - 5.3 การติดตามการใช้ยาและผลสัมฤทธิ์สุขภาพ
 - 5.4 การเตรียมยาสำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายในโรงพยาบาล
 - 5.5 การบริหารจัดการด้านยา
6. ด้านมาตรการความปลอดภัยด้านยา เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย

8. บริการเทคนิคทางการแพทย์

1. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม
2. ด้านระบบความปลอดภัย
3. ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือ
4. ด้านบุคลากร
5. ด้านการจัดองค์กรและการบริหาร
6. ด้านการให้บริการภายในหน่วยงานและการใช้บริการจากภายนอก
7. ด้านการควบคุมกระบวนการให้บริการ

9. บริการด้านกายภาพบำบัด

1. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม
2. ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านกระบวนการให้บริการ
5. ด้านการพัฒนาคุณภาพบริการ

10. บริการรังสีวิทยา

1. ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านการควบคุมคุณภาพเครื่องมืออุปกรณ์
4. ด้านความปลอดภัย
5. ด้านการปฏิบัติงาน
6. ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ

11. บริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์

หมวดที่ 1 ปัจจัยนำเข้าผลิตบริการ

1. การจัดการองค์กร และการบริหารการพยาบาล
2. ทีมการพยาบาล มีความพร้อมในการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพ
3. มีการพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาล
4. มีคู่มือ/มาตรฐานวิธีปฏิบัติของหน่วยงาน
5. สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกในหน่วยบริการเหมาะสม

ต่อการให้บริการผู้ป่วยอย่างปลอดภัย

6. อุปกรณ์เครื่องมือ และเวชภัณฑ์สำหรับให้บริการผู้ป่วยเหมาะสม

และเพียงพอ

7. มีการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล

8. มีสารสนเทศทางการพยาบาล เป็นระบบ และมีคุณภาพ

หมวดที่ 2 มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาล

หมวดที่ 3 มาตรฐานผลการปฏิบัติการพยาบาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศิริกัญญา ฤทธิแปลก และคณะ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ในอีสานใต้ วัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ในอีสานใต้ (2) เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ (3) เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในกลุ่มอีสานใต้ และ (4) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์พึ่งพา เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งการพัฒนา และการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ในกลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ผลการศึกษาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพพบว่า 6 จังหวัดที่มีความพร้อมที่จะเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ สุรินทร์ และอุบลราชธานี รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ พบว่าควรมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ที่พัก อาหาร เพื่อสุขภาพ ออกกำลังกาย การผ่อนคลาย เพื่อให้สุขภาพะบบของโดยรวม ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ระยะเวลา ประมาณ 2 วัน มีเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพดูแลตลอดเวลาที่ร่วมกิจกรรม ราคาประมาณ 2,000-3,000 บาท ต่อการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ และการกำหนดยุทธศาสตร์พึ่งพา เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งการพัฒนา และการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยการเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน จะต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ และคณะ (2550, หน้า 105-108) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ และเพื่อหายุทธศาสตร์พึ่งพาเสริมสร้างความเข้มแข็งการพัฒนา และการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ประชากรในพื้นที่ตัวแทนของจังหวัดในอีสานใต้ คือ ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และอุบลราชธานี จำนวน 414 คน ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก และการประชุมระดมสมอง ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) ประเภทของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ มี 4 ประเภท คือ 1) ยาสมุนไพร ทั้งในรูปแบบการรับประทาน การทา และการเป่า 2) การนวด จับเส้น การประคบ และอบสมุนไพร 3) การผลิตอาหารธรรมชาติเพื่อสุขภาพ 4) การใช้มนต์คาถา การเสกเป่า (2) รูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพ แบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้มี 2 รูปแบบ คือ 1) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ ยังมีสิ่งต้องปรับปรุง คือ ควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน การจัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบ เรื่องความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2) การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ ให้เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ คือ 2.1) เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ชมโบราณสถานและปราสาทหินต่าง ๆ 2.2) เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ศึกษาวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมชุมชน (3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ ทำได้โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีบทบาทของตนเองอย่างเหมาะสม คือ 1) เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานใต้ กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานใต้ ด้วยการให้ผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้ 2.1) ท้องถิ่นและประชาชนเตรียมความพร้อมทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เครือข่ายชุมชน คุณภาพในการจัดการด้านต่าง ๆ 2.2) หน่วยงานภาครัฐด้านการท่องเที่ยว ควรประสานงาน กับท้องถิ่น เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม 2.3) บริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ควรมีการประสานงานกับหมอพื้นบ้าน และชุมชนเพื่อนัดหมายล่วงหน้า 2.4) นักท่องเที่ยว ควรได้ศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน และศึกษาวิถีชีวิตชุมชน การปฏิบัติที่เหมาะสม ไม่ทิ้งขยะ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (4) ยุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวกลุ่ม จังหวัดอีสานใต้ มี 4 ประการ คือ 1) การพัฒนาองค์ความรู้การแพทย์พื้นบ้าน ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง 2) การพัฒนาความเป็นผู้นำ ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานใต้ ให้เชื่อมโยงกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แหล่งอารยธรรมขอมโบราณของประเทศกัมพูชา 3) การพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้านเขมร และลาว ในฐานะที่เป็นแหล่งสมุนไพร และผลิตภัณฑ์ธรรมชาติต่าง ๆ เพื่อนำมาเสริมสร้างสุขภาพ และ 4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพ พร้อมกันระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นสินค้าส่งออกและใช้ร่วมกัน

ทรงเกียรติ ชาดัน และคณะ (2555) ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกาฬสินธุ์ ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูผามาศ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาบริบทภูมิปัญญาท้องถิ่นกาฬสินธุ์ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรม และการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นกาฬสินธุ์ และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยชุมชนบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูผามาศ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีการวิจัย

เชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบประเมิน ผลการศึกษา พบว่า บริบทภูมิปัญญาท้องถิ่นกาฬสินธุ์ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ หมู่บ้านโคกโก่ง มีลักษณะเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ที่ริเริ่มจากการสนับสนุนของรัฐบาล ในปีพ.ศ. 2526 และรัฐบาลได้กำหนดให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นนโยบายและแผนงาน ในการพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัด ในปีพ.ศ. 2541 รวมทั้งบ้านโคกโก่ง ได้รับการคัดเลือกให้เป็น หมู่บ้านวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยว มีศักยภาพโดดเด่นในพื้นที่ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่สามารถ พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ ชุมชนมีปัญหามาหาความรู้ความชำนาญในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ขาดรูปแบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีศักยภาพในการจัดให้บริการพักค้างแรม ร่วมกับชาวบ้าน (Home-Stay) มีการจัด ให้มีบริการศึกษาธรรมชาติ และสมุนไพรพื้นบ้านได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีการพัฒนาสภาพแวดล้อม ตลอดจนทรัพยากร มนุษย์อย่างต่อเนื่อง รูปแบบกิจกรรม และการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยชุมชนบ้าน โคกโก่ง พบว่า ควรีรูปแบบการท่องเที่ยว ที่ผสมผสานในแหล่งท่องเที่ยว ที่มีธรรมชาติ หรือ เป็นกิจกรรมเพื่อการรักษาสุขภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ ให้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเรียนรู้ วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยว เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และหรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ ควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับกิจกรรม ด้านการนวดไทยแผนโบราณ ด้านอาหารสมุนไพร ด้านทัวร์เกษตรธรรมชาติ และด้านทัวร์ แหล่งธรรมชาติ องค์ประกอบและรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบ ด้านพื้นที่ 2) องค์ประกอบด้านการจัดการ 3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และ 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนเตรียมการ มีขั้นตอนย่อย คือ จัดเตรียมด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และ กระบวนการด้านการมีส่วนร่วม 2) ขั้นตอนดำเนินการ มีขั้นตอนย่อย คือ ระดับหน่วยงาน และระดับ ชุมชน 3) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ 2) กิจกรรม ด้านอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร 3) กิจกรรมการเดินป่าศึกษาระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติ ส่วนกิจกรรมการนวดไทย ไม่สามารถปฏิบัติได้ และ 4) ขั้นตอนติดตามประเมินผล ผลการพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นกาฬสินธุ์ และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยชุมชนบ้านโคกโก่ง พบว่า กิจกรรมการปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ หลังการฝึกอบรมผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับมาก กิจกรรมด้านอาหาร และ เครื่องดื่มสมุนไพร ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก และสามารถนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด และกิจกรรมการเดินป่าศึกษาระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติ หลังการฝึกอบรม ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

Joseph Amodeo (2010, p.17) ท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ที่มีการจัดนโยบายอเมริกัน ผลกระทบกับสถานการณ์ ซึ่งต้องตรวจสอบผลกระทบของการท่องเที่ยว เช่น การค้าและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาบทบาทของความตกลงทั่วไป ว่าด้วยการค้าบริการใน (GATS) ปัจจุบันปัญหาของการท่องเที่ยวสุขภาพ หรือหมายถึงการที่ผู้บริโภคแสวงหาบริการสุขภาพในต่างประเทศ และผลกระทบนโยบาย ยังไม่ได้รับความสนใจของผู้กำหนดนโยบายในประเทศ สหรัฐอเมริกา และประชาคมระหว่างประเทศ โดยการทบทวน ที่มีอยู่เอกสาร และสนธิสัญญา ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ก็เห็นได้ชัดว่า ขยายความนิยมของท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ มีความจำเป็น การสำรวจศักยภาพ ผลกระทบของการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ นอกจากนี้ในการประเมินผลกระทบต่อผู้กำหนดนโยบาย ต้องตรวจสอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพประสิทธิภาพ และความรับผิดชอบของผู้ที่สั่งอำนวยความสะดวกพื้นที่นักท่องเที่ยวสุขภาพ

Athena H. N. Mak, Kevin K. F. Wong and Richard C. Y. Chang (2009, pp.185–199) งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่กระตุ้นนักท่องเที่ยวเพื่อค้นหาประสบการณ์สปา ในขณะที่เดินทาง นอกจากนี้ยังพยายามที่จะสำรวจการรับรู้ที่แตกต่างกันของประสบการณ์สปา และระบุลักษณะทางสังคม และประชากรที่เกี่ยวข้องของสปา จากผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์ และกลุ่มสนทนากลุ่ม จากการทบทวนวรรณกรรมที่ใช้ในการประกอบจาก 21 รายการ แรงจูงใจ ได้รับการพัฒนา และนำมาใช้ในการสำรวจสปาของฮ่องกง การวิเคราะห์ปัจจัย เปิดเผยว่า ผ่อนคลาย และบรรเทา หนีหาย การให้รางวัลตนเอง และทำตามความต้องการตนเอง และสุขภาพและความงาม เป็นปัจจัยสำคัญ ที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยว ที่จะเข้าชมสปา ผลจากการวิจัยนี้จะช่วยให้ นักวิจัย และผู้ปฏิบัติงาน ในอุตสาหกรรมสปา ด้วยข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจธรรมชาติ ของความต้องการในปัจจุบันของสปา ในตลาดเอเชีย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาล ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาล ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา เป็นการศึกษาเชิงประยุกต์ (Applied Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1

เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรของการศึกษาค้างนี้ คอ ผู้บริหารหรือตัวแทนสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา ปี 2555 จำนวน 8 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา, 2554, หน้า 7)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้างนี้ คอ จำนวนผู้บริหารสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ตามทฤษฎีความไม่น่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา ที่มีความพร้อม และมีมาตรฐาน ในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ทั้งเกณฑ์การตรวจสอบมาตรฐานสถานพยาบาล สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) และเกณฑ์การประเมินรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 3 คน ได้แก่ ตัวแทนผู้บริหารโรงพยาบาลพะเยา ตัวแทนผู้บริหารโรงพยาบาลเชียงคำ และตัวแทนผู้บริหารโรงพยาบาลพะเยาราม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา เพื่อบริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย

1. ศึกษาบริบทพื้นที่ของจังหวัดพะเยา

2. ศึกษาแนวคิดค้างนี้

2.1 กรอบมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเกณฑ์การประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9 ประจำปี 2555

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3. สสำรวจความพร้อมของสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงพยาบาล พบว่า โรงพยาบาลที่มีความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยาตามเกณฑ์มาตรฐานสถานพยาบาลและกรอบมาตรฐานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อบริการนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา ได้แก่ โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลพะเยาราม และโรงพยาบาลเชียงคำ กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

4. ร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้บริหารสถานพยาบาล ที่มีความพร้อมในจังหวัดพะเยา เพื่อนำมาเป็นแนวทางพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาสำหรับรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับความพร้อมของสถานพยาบาล เพื่อนำมาเป็นแนวทางพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา สำหรับรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงสถานพยาบาล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล ด้านการบริการเสริมของสถานพยาบาล และด้านที่พัก ของสถานพยาบาล

5. นำร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตรวจสอบความเหมาะสมของหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม

6. นำร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

7. นำร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย เสนอเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC: Index of item objective congruence) (รัตนะ บัวสนธิ, 2552, หน้า 81-82) โดยมีค่า IOC ทุกข้อเท่ากับ 0.60-1.00 คณะกรรมการเพื่อประเมินความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ อาจารย์ ดร.กรรณิกา พิมลศรี อาจารย์คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อาจารย์ ดร.พรชัย ศักดิ์สิริโสภณ อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ทรัพย์บำรุง อาจารย์สาขาวิชาแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

8. นำร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปทดลองใช้

ในกลุ่มตัวแทน หรือผู้บริหารสถานพยาบาล และนักท่งเที่ยวชาวไทยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารหรือผู้แทนโรงพยาบาลแม่ใจ ผู้บริหารหรือผู้แทนโรงพยาบาลจุน และผู้บริหารหรือผู้แทนโรงพยาบาลเชียงใหม่ และนักท่งเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา

9. นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มาปรับปรุง

10. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปใช้สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากตำราเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการศึกษาวิจัย

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนที่กำหนด ซึ่งการเก็บตัวอย่างทำโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) โดยตรงจากผู้บริหารสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา ณ โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลเชียงคำ และโรงพยาบาลพะเยาราม ช่วงเดือน พฤศจิกายน 2555-มกราคม 2556 ด้วยตนเอง และทำการบันทึกเทปการสัมภาษณ์ ในระหว่างทำการสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. คณะผู้ศึกษา ได้เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ทั้งหมด จากจำนวนที่กำหนดเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทั้งหมด นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2

เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้นที่เข้ามาในจังหวัดพะเยา ปี 2553 จำนวน 328,466 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2554, หน้า 7)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น ได้จากการคำนวณสูตร Taro Yamane (Yamane, 2510.) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (0.5) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 400 คน

ในการกำหนดตัวอย่าง จะใช้สูตรการคำนวณตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ภายใต้ความเชื่อมั่น 95% เขียนเป็นสูตร ได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (sampling error)
จะกำหนดให้มีค่า = 0.05

วิธีการคำนวณ เมื่อ

$$= \frac{328,466}{1+328,466 (0.05)^2}$$

$$= 399.51$$

เพราะฉะนั้นขนาดตัวอย่าง = 400 คน

ส่วนเทคนิคในการสุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาจึงทำการสุ่มตัวอย่าง ตามทฤษฎี ความน่าจะเป็นทางสถิติ (probability sampling) โดยเลือก และเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 47) ออกเป็น 3 สถานพยาบาล ในจังหวัดพะเยา ที่มีความพร้อม และมีมาตรฐานในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ทั้งเกณฑ์การตรวจสอบมาตรฐานสถานพยาบาล สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) และเกณฑ์การประเมินรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ได้แก่ โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลพะเยาราม และโรงพยาบาลเชียงคำ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย

1. ศึกษาบริบทพื้นที่ของจังหวัดพะเยา

2. ศึกษาแนวคิดแนวคิดเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเกณฑ์การประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9 ประจำปี 2555 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาของสถานพยาบาล ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. ร่างแบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย สำหรับใช้ในการสอบถามนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการใช้บริการในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา สิทธิที่ใช้ในสถานพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการรักษา ระยะเวลาในการรักษา จำนวนผู้มาใช้บริการในสถานพยาบาล ประเภทกิจกรรมในสถานพยาบาลที่ใช้บริการ การทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานพยาบาล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เข้ามาใช้บริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการติดตามประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ที่ส่งผลต่อปัจจัยในการเลือกสถานพยาบาล

ในจังหวัดพะเยา เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในแต่ละด้าน ระดับเกณฑ์ความคิดเห็น พิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามา
รับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา
อยู่ในระดับ มากที่สุด
- คะแนน 4 หมายถึง ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามา
รับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา
อยู่ในระดับ มาก
- คะแนน 3 หมายถึง ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามา
รับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา
อยู่ในระดับ ปานกลาง
- คะแนน 2 หมายถึง ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามา
รับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา
อยู่ในระดับ น้อย
- คะแนน 1 หมายถึง ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามา
รับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา
อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

แบบสอบถาม ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการ ของ
นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาใช้บริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา เป็นคำถาม
ปลายเปิด

4. นำร่างแบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย
แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เสนอ
ต่อคณะกรรมการควบคุมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตรวจสอบความเหมาะสมของหลักการ
และเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม

5. นำร่างแบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย
แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

7. นำร่างแบบแบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย
แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
เสนอคณะกรรมการเพื่อประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ นำเครื่องมือ เสนอต่อ

ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงและหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC: Index of item objective congruence) (รัตน์ะ บัณฑิต, 2552, หน้า 81-82) โดยมีค่า IOC ทุกข้อเท่ากับ 0.60-1.00 จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ อาจารย์ ดร.กรรณิกา พิมลศรี อาจารย์คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อาจารย์ ดร.พรชัย ศักดิ์สิริโสภณ อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ทรัพย์บำเรอ อาจารย์ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

8. นำร่างแบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability=0.98) ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

9. นำแบบสอบถามมาปรับปรุง

10. จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง กับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัย ตลอดจนสืบค้นผ่านเว็บไซต์ และสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัย

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มาใช้บริการในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา ช่วงเดือน พฤศจิกายน 2555-มกราคม 2556 ด้วยตนเอง ที่ได้จากการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง (Multi-stage Sampling) ทั้งหมด จากจำนวนที่กำหนด 400 ชุด โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มาทำการลงรหัส ถอดรหัสจากแบบสอบถาม (Questionnaire) บ้อนข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. นำแบบสอบถาม (Questionnaire) มาทำการลงรหัส ถอดรหัสจากแบบสอบถาม บ้อนข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นการใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage)

2. ความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวยชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ด้านสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการติดตามประเมินผล เป็นการใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การแปลค่า โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เป็นการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และ นำข้อมูลที่ได้ มาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยเพื่อการแปลผล ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 ค่าเฉลี่ยระดับ 4.21–5.00 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวยอยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ระดับ 4 ค่าเฉลี่ยระดับ 3.41–4.20 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวยอยู่ในเกณฑ์ มาก

ระดับ 3 ค่าเฉลี่ยระดับ 2.61–3.40 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวยอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ระดับ 2 ค่าเฉลี่ยระดับ 1.81–2.60 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวยอยู่ในเกณฑ์ น้อย

ระดับ 1 ค่าเฉลี่ยระดับ 1.00–1.80 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวยอยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3

เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร หมายถึง ผู้แทน/ผู้นำชุมชน ผู้แทน/ผู้บริหารสถานพยาบาล หน่วยงานภาครัฐ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา
2. กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้แทน/ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ผู้แทน/ผู้บริหารสถานพยาบาล หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน และตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา จำนวน 5 คน

การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

1. ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวคิดบริบทการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา
 - 1.2 ศึกษาแนวคิดแนวคิดเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเกณฑ์การประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9 ประจำปี 2555 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
 - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสามเฝ้า
2. ร่างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา
3. นำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อประเมินความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง และหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

4. นำแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5. นำผลวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ให้คณะกรรมการผู้ควบคุมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

6. นำแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structure Interview) โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จัดพิมพ์และเก็บกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เกี่ยวกับจังหวัดพะเยา ข้อมูลรายงานประจำปี สถิติต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลโดยตรง โดยใช้การสังเกตและการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ดังนี้

การสังเกตพื้นที่ศึกษา โดยเข้าไปสำรวจพื้นที่เป้าหมาย คือ โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลเชียงคำ และโรงพยาบาลพะเยาราม โดยได้สอบถามผู้ประสงค์มาใช้บริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม (Focus Group discussion) ในรายละเอียดต่อไป

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จากผู้แทน/ผู้นำชุมชน ผู้แทน/ผู้บริหารสถานพยาบาล หน่วยงานภาครัฐ ในจังหวัดพะเยา โดยใช้สนทนากลุ่มย่อย จำนวน 8-15 คน แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการสนทนากลุ่ม เป็นผู้ตอบลักษณะแบบสนทนากลุ่ม เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ซึ่งบุคคลที่รับการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละครั้ง มาแยกหมวดหมู่ และพิจารณาถึงความพอเพียงและสมบูรณ์ของข้อมูล แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยมีแบบสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวยังเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย ครึ่งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวยังเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา และแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวยังเชิงสุขภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา รวมทั้งความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวยังเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา ผลการสัมภาษณ์ นำเสนอ ตามลำดับดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 1 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2556 ที่โรงพยาบาลพะเยา ที่อยู่ 269 หมู่ 11 ถนนพหลโยธิน ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เวลา 11.30 น. ให้ความเห็นด้านความพร้อมของสถานพยาบาล อันประกอบด้วยด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล สิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล การบริการเสริมของสถานพยาบาล และด้านที่พักของสถานพยาบาล ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลทั้ง 6 ด้าน โรงพยาบาลมุ่งเน้นการบริการสำหรับผู้ป่วยเป็นหลัก และโรงพยาบาลมีการผลักดันตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพมาตรฐานของสถาบันรับรองคุณภาพมาตรฐานสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) (The Healthcare Accreditation Institute (Public Organization)) โรงพยาบาลเป็นโรงพยาบาลหลักในพื้นที่คอยช่วยเหลือสถานพยาบาลในเครือข่ายรับผิดชอบ นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข มีส่วนผลักดันกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ แต่ไม่มีความจำเป็น ที่จะมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยตรง และโรงพยาบาล ไม่มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวยังเชิงสุขภาพมากนัก

ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 2 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2556 ที่โรงพยาบาลเชียงคำ ที่อยู่ 244 หมู่ 4 ถนนสิทธิประชาราษฎร์ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จ.พะเยา 56000 เวลา 13.30 น. ให้ความเห็นด้านความพร้อมของสถานพยาบาล อันประกอบด้วยด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล สิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล

กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล การบริการเสริมของสถานพยาบาล และด้านที่พักของสถานพยาบาล ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลทั้ง 6 ด้าน จากการประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน จังหวัดพะเยาไม่ใช่จุดหมายหลักของนักท่องเที่ยว เป็นแค่ทางผ่านเป็นโรงพยาบาลในพื้นที่สำหรับรองรับผู้มารับบริการในพื้นที่ และเครือข่ายบริการ ควรเน้นจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะตามอำเภอ หรือตามเครือข่าย การบริการโรงพยาบาลเองได้รับรองมาตรฐาน ด้านการบริการทำได้ดี พฤติกรรมบริการบางส่วนยังมีปัญหาอยู่เกิดจากตัวบุคคล งบประมาณที่ได้รับยังไม่เพียงพอ ในเรื่องของการลงทุน ครุภัณฑ์ เนื่องจากโรงพยาบาลมีอายุการใช้งานค่อนข้างนาน นโยบายของกระทรวงสาธารณสุขสอดคล้องกับการให้บริการกลุ่มเป้าหมายหลัก ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยว

ผู้ให้สัมภาษณ์ คนที่ 3 สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2555 ที่โรงพยาบาลพะเยาราม ที่อยู่ 660 หมู่ 3 ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000 เวลา 13.30 น. ให้ความเห็นด้านความพร้อมของสถานพยาบาล อันประกอบด้วยด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล สิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล การบริการเสริมของสถานพยาบาล และด้านที่พักของสถานพยาบาล ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลทั้ง 6 ด้าน โรงพยาบาลเอง พยายามสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการอย่างเต็มที่ พยายามผลักดันสร้างกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และจำเป็นสำหรับผู้มารับบริการเป็นหลักก่อน ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่าสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดพะเยา มีความพร้อมของสถานพยาบาลอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ตามกรอบมาตรฐานของสถานพยาบาล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์ มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา ผลการศึกษา นำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการใช้แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย โดยผู้ทำการวิจัย ใช้กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา รวมทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอดังตาราง 13 ดังต่อไปนี้

ตาราง 13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	198	49.50
หญิง	202	50.50
รวม	400	100

ดังตาราง 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.50 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.50

ตาราง 14 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	43	10.75
21 - 30 ปี	50	12.50
31 - 40 ปี	97	24.25
41 - 50 ปี	100	25.00
51 - 60 ปี	72	18.00
61 ปี ขึ้นไป	38	9.50
รวม	400	100

ดังตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาอายุตั้งแต่ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.25 และอายุตั้งแต่ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.00 ตามลำดับ

ตาราง 15 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	180	45.00
สมรส	213	53.25
หม้าย	6	1.50
หย่าร้าง	1	0.25
รวม	400	100

ดังตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.25 รองลงมาสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 45.00 ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสิทธิที่ใช้
ในสถานพยาบาล

สิทธิที่ใช้ในสถานพยาบาล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า	22	5.50
บัตรประกันสังคม	53	13.25
เบิกต้นสังกัด/เบิกได้	174	43.50
บัตรผู้สูงอายุ/บัตรอาสาสมัคร	96	24.00
บัตรประกันอุบัติเหตุ	22	5.50
จ่ายตรง	33	8.25
รวม	400	100

ดังตาราง 16 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามสิทธิที่ใช้ในสถานพยาบาล ส่วนใหญ่ใช้สิทธิเบิกต้นสังกัด/เบิกได้ คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมาใช้สิทธิบัตรผู้สูงอายุ/บัตรอาสาสมัคร คิดเป็นร้อยละ 24.00 และสิทธิบัตรประกันสังคม คิดเป็นร้อยละ 13.25 ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการรักษาต่อครั้ง

ค่าใช้จ่ายในการรักษาต่อครั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 บาท	287	71.75
1-100 บาท	67	16.75
101-200 บาท	15	3.75
201 บาทขึ้นไป	31	7.75
รวม	400	100

ดังตาราง 17 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษา คิดเป็นร้อยละ 71.75 รองลงมา มีค่าใช้จ่ายในการรักษาต่อครั้ง ตั้งแต่ 1-100 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.75 และมีค่าใช้จ่ายในการรักษาต่อครั้ง ตั้งแต่ 201 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.75 ตามลำดับ

ตาราง 18 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาในการรักษาครั้ง

ระยะเวลาในการรักษาครั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง	343	85.75
1 ชั่วโมง-2 ชั่วโมง	43	10.75
มากกว่า 2 ชั่วโมง	14	3.50
รวม	400	100

ดังตาราง 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ใช้ระยะเวลาในการรักษาต่อครั้งต่ำกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 85.75 รองลงมา ใช้ระยะเวลาในการรักษาต่อครั้ง 1 ชั่วโมง-2 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 10.75 และใช้ระยะเวลาในการรักษาต่อครั้ง มากกว่า 2 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 3.50 ตามลำดับ

ตาราง 19 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนผู้มาใช้บริการ
ในสถานพยาบาลในครั้งนี้

ผู้มาใช้บริการในสถานพยาบาล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 คน	388	97.00
2 คน - 5 คน	9	2.25
5 คน ขึ้นไป	3	0.75
รวม	400	100

ดังตาราง 19 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เดินทางมาใช้บริการในสถานพยาบาลด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 97.00 รองลงมาจำนวนผู้มาใช้บริการในสถานพยาบาล ตั้งแต่ 2-5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 และจำนวนผู้มาใช้บริการในสถานพยาบาล ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.75 ตามลำดับ

ตาราง 20 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภท
การมาใช้บริการในสถานพยาบาล

ประเภทกิจกรรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
นัดแผนโบราณ	66	16.50
กายภาพบำบัด	49	12.25
ฝังเข็ม/เวชศาสตร์ฟื้นฟู	49	12.25
อบ/ประคบสมุนไพร	-	-
ตรวจร่างกาย	200	50.00
รับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ	36	9.00
อาบน้ำแร่/น้ำพุร้อน	-	-
ธรรมชาติบำบัด	-	-
อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ	-	-
การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	-	-
รวม	400	100

ดังตาราง 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทกิจกรรมการมาใช้บริการในสถานพยาบาลส่วนใหญ่ ตรวจร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 50.00 ประเภทกิจกรรมการมาใช้บริการในสถานพยาบาลรองลงมา นวดแผนโบราณ คิดเป็นร้อยละ 16.50 และประเภทกิจกรรมการมาใช้บริการในสถานพยาบาลกายภาพบำบัด, ฟังเข็ม/เวชศาสตร์ฟื้นฟู คิดเป็นร้อยละ 12.25 ตามลำดับ

ตาราง 21 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามทราบข้อมูล

เกี่ยวกับสถานพยาบาล

ประเภทกิจกรรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ญาติพี่น้อง/ครอบครัว/คนรู้จัก	391	97.75
นิตยสาร/วารสาร	-	-
หนังสือพิมพ์	-	-
โทรทัศน์ วิทยุ	-	-
อินเทอร์เน็ต	-	-
แผ่นพับ/ใบปลิว ป้ายโฆษณา	-	-
เจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลแนะนำ	9	2.25
อื่น ๆ	-	-
รวม	400	100

ดังตาราง 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานพยาบาล จากญาติพี่น้อง/ครอบครัว/คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 97.75 รองลงมาทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานพยาบาล จากเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 2.25 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพ
ในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ตาราง 22 แสดงระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการ
เชิงสุขภาพ ในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวม

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย	\bar{X}	S.D.	การแปลความ
1. ด้านสถานที่	3.69	0.80	มาก
2. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.00	0.66	มาก
3. ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.93	0.63	มาก
4. ด้านการบริการ	4.07	1.14	มาก
5. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.69	0.71	มาก
6. ด้านการติดตามประเมินผล	3.97	0.79	มาก
รวม	3.86	0.94	มาก

ดังตาราง 22 พบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวม ของความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้ง 6 ด้าน ส่งผลต่อระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริการเป็นด้านที่ส่งผลต่อระดับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) ส่งผลต่อระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาตามลำดับ

ตาราง 23 แสดงระดับความต้องการด้านสถานที่ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์
มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย	\bar{X}	S.D.	การแปลความ
1. สภาพด้านหน้าของสถานพยาบาล มีความสะอาดเรียบร้อย	4.22	0.59	มากที่สุด
2. ที่จอดรถในสถานพยาบาลมีพอเพียง สำหรับผู้มารับบริการ	3.09	1.29	ปานกลาง
3. ทางสัญจรระหว่างอาคารหรือทางเชื่อม สะดวก และเหมาะสมกับผู้มารับบริการ ทุกประเภท	3.77	0.64	มาก
4. มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้มารับบริการ เช่น ห้่องน้ำ-ส้วม	3.77	0.64	มาก
5. การจัดสถานที่จอดรถรับ-ส่ง	3.59	0.85	มาก
รวม	3.69	0.80	มาก

ดังตาราง 23 พบว่าระดับความต้องการด้านสถานที่ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสภาพด้านหน้าของสถานพยาบาลมีความสะอาดเรียบร้อย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) ทางสัญจรระหว่างอาคาร หรือทางเชื่อมสะดวก และเหมาะสมกับผู้มารับบริการทุกประเภท และมีสิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้มารับบริการ เช่น ห้่องน้ำ-ส้วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และการจัดสถานที่จอดรถรับ-ส่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) และการจัดสถานที่จอดรถในสถานพยาบาลมีพอเพียงสำหรับผู้มารับบริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$) ส่งผลต่อระดับความต้องการด้านสถานที่ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาตามลำดับ

ตาราง 24 แสดงระดับความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์
มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย	\bar{X}	S.D.	การแปลความ
1. บริเวณปฏิบัติงานมีการระบายอากาศได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าว อับชื้น	4.03	0.68	มาก
2. ไม่มีฝุ่นหรือควันออกมาสร้างความ เดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน	4.04	0.75	มาก
3. ไม่มีกลิ่นสารเคมีหรือมีกลิ่นเหม็นรบกวน สร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน	3.90	0.67	มาก
4. มีอุณหภูมิที่เหมาะสม	4.02	0.58	มาก
5. มีการทำความสะอาดและบำรุงรักษา อุปกรณ์	4.00	0.60	มาก
รวม	4.00	0.66	มาก

ดังตาราง 24 พบว่าระดับความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่มีฝุ่นหรือควันออกมาสร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) มีอุณหภูมิที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) บริเวณปฏิบัติงานมีการระบายอากาศได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าว อับชื้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) มีการทำความสะอาดและบำรุงรักษาอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และไม่มีกลิ่นสารเคมีหรือมีกลิ่นเหม็นรบกวน สร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ส่งผลต่อระดับความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ตามลำดับ

ตาราง 25 แสดงระดับความต้องการด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบ
ต่อสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพ
ในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย	\bar{X}	S.D.	การแปลความ
1. สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ ทรัพยากรธรรมชาติ	4.02	0.62	มาก
2. สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการ ที่ตระหนักต่อประเพณีวัฒนธรรมและ วิถีชีวิต	3.88	0.52	มาก
3. สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการ ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	3.93	0.59	มาก
4. สถานพยาบาลมีการนำแนวทฤษฎี เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้	3.86	0.65	มาก
5. สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ	3.96	0.75	มาก
รวม	3.93	0.63	มาก

ดังตาราง 25 พบว่าระดับความต้องการด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพ ในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่ตระหนักต่อประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) สถานพยาบาล มีการนำแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ส่งผลต่อระดับความต้องการด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ตามลำดับ

ตาราง 26 แสดงระดับความต้องการด้านการบริการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์
มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย	\bar{X}	S.D.	การแปลความ
1. มีการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้มารับบริการอย่างเหมาะสม	4.00	0.68	มาก
2. กระบวนการให้บริการมีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ	4.03	0.72	มาก
3. สถานพยาบาลมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทาง	4.23	2.66	มากที่สุด
4. มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ตลอดระยะเวลา ที่เข้ามาใช้บริการในสถานพยาบาล	4.02	0.81	มาก
5. เครื่องมือ/อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้ ในการบริการทันสมัยและมีประสิทธิภาพ	4.06	0.84	มาก
รวม	4.07	1.14	มาก

ดังตาราง 26 พบว่าระดับความต้องการด้านการบริการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานพยาบาลมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) เครื่องมือ/อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้ในการบริการทันสมัยและมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) กระบวนการให้บริการมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลตลอดระยะเวลาที่เข้ามาใช้บริการในสถานพยาบาลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) มีการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มารับบริการอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ส่งผลต่อระดับความต้องการด้านการบริการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ตามลำดับ

ตาราง 27 แสดงระดับความต้องการด้านการส่งเสริมการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทย
ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย	\bar{X}	S.D.	การแปลความ
1. สถานพยาบาลมีการพัฒนาสินค้า ทางการตลาด	3.50	0.73	มาก
2. สถานพยาบาลมีการให้ความรู้ทางด้าน สุขภาพแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้มารับบริการ	3.86	0.64	มาก
3. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อ ผ่อนคลายความตึงเครียด	3.69	0.74	มาก
4. มีการดูแลจัดจำหน่ายอาหารให้มี ความหลากหลาย/ครบ 5 หมู่ตามหลัก โภชนาบัญญัติ	3.87	0.77	มาก
5. สถานพยาบาลมีการทำการตลาด ผ่านสื่อสารสนเทศ	3.55	0.67	มาก
รวม	3.69	0.71	มาก

ดังตาราง 27 พบว่าระดับความต้องการด้านการส่งเสริมการตลาด ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการดูแลจัดจำหน่ายอาหารที่มีความหลากหลาย/ครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาบัญญัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) สถานพยาบาลมีการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้มารับบริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) มีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) สถานพยาบาลมีการทำการตลาดผ่านสื่อสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) สถานพยาบาลมีการพัฒนาสินค้าทางการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) ส่งผลต่อระดับความต้องการด้านการส่งเสริมการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ตามลำดับ

ตาราง 28 แสดงระดับความต้องการด้านการติดตามประเมินผลของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย	\bar{X}	S.D.	การแปลความ
1. ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้เกี่ยวกับยา/ การรักษาที่ตนเองได้รับ	3.91	0.79	มาก
2. ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้ในการจัดการ กับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับ สภาวะสุขภาพ การใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรชุมชน การจัดการเกี่ยวกับ ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม	3.91	0.72	มาก
3. ผู้มาใช้บริการเข้าใจและสามารถเลือก รับประทานอาหารได้เหมาะสมกับภาวะและ ข้อจำกัดด้านสุขภาพ	4.01	0.66	มาก
4. มีระบบนัดหมายผู้มาใช้บริการกลับมารับ บริการรักษาอย่างต่อเนื่องที่ดี	4.08	0.80	มาก
5. ห้องส้วมและสุขภัณฑ์มีความสะอาด พื้นห้องแห้งหรือไม่แฉะและ มีการระบาย อากาศดี ไม่มีกลิ่นเหม็นและแสงสว่าง เพียงพอ	3.95	0.95	มาก
รวม	3.97	0.79	มาก

ดังตาราง 28 พบว่าระดับความต้องการด้านการติดตามประเมินผลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระบบนัดหมายผู้มาใช้บริการกลับมารับบริการรักษาอย่างต่อเนื่องที่ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ผู้มาใช้บริการเข้าใจ และสามารถเลือกรับประทานอาหารได้เหมาะสมกับภาวะและข้อจำกัดด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ห้องส้วมและสุขภัณฑ์มีความสะอาด พื้นห้องแห้งหรือไม่แฉะและ มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่นเหม็นและแสงสว่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้เกี่ยวกับยา/การรักษาที่ตนเองได้รับ และผู้มาใช้บริการได้รับความรู้ในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาวะสุขภาพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน การจัดการ

เกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ส่งผลต่อระดับระดับความต้องการด้านการติดตามประเมินผลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แบ่งผลการศึกษาออกตาม
วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับ
นักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในการ
รองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับ
นักท่องเที่ยวชาวไทย: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า
นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง
41-50 ปี สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ใช้สิทธิเบิกต้นสังกัด/เบิกได้ ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษา
ต่อครั้ง ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการรักษาต่อครั้ง ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง เดินทางมาใช้บริการ
ในสถานพยาบาลด้วยตนเอง ประเภทกิจกรรมการมาใช้บริการในสถานพยาบาล ส่วนใหญ่
ตรวจร่างกาย และการนวดแผนโบราณ ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานพยาบาลจากญาติพี่น้อง/
ครอบครัว/คนรู้จัก การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา
เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมประกอบด้วย

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาล อัน ประกอบด้วย
6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล 2. ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง
ของสถานพยาบาล 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล 4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
ภายในสถานพยาบาล 5. ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล และ 6. ด้านที่พักของสถานพยาบาล

สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลพะเยา สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลพะเยาราม และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาลเชียงคำ

แบบสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาใช้บริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการติดตามประเมินผล

1. เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา ได้ทำการสัมภาษณ์สรุปได้ดังต่อไปนี้ ผู้สัมภาษณ์ คนที่ 1 ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลทั้ง 6 ด้าน โรงพยาบาลมุ่งเน้นการบริการสำหรับผู้ป่วยเป็นหลัก และโรงพยาบาลมีการผลักดันตามเกณฑ์ประเมินคุณภาพมาตรฐานของสถาบันรับรองคุณภาพมาตรฐานสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) The Healthcare Accreditation Institute (Public Organization) โรงพยาบาลเป็นโรงพยาบาลหลักในพื้นที่คอยช่วยเหลือสถานพยาบาลในเครือข่ายรับผิดชอบ นโยบายของกระทรวงสาธารณสุขมีส่วนผลักดันกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ แต่ไม่มีความจำเป็นที่จะมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยตรง และโรงพยาบาลไม่มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากนัก ผู้สัมภาษณ์ คนที่ 2 ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลทั้ง 6 ด้าน จากการประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน จังหวัดพะเยาไม่ใช่จุดหมายหลักของนักท่องเที่ยวเป็นแค่ทางผ่าน เป็นโรงพยาบาลในพื้นที่สำหรับรองรับผู้มารับบริการในพื้นที่และเครือข่ายบริการควรเน้นจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะตามอำเภอ หรือตามเครือข่าย การบริการโรงพยาบาลเองได้รับรองมาตรฐาน ด้านการบริการทำได้ดี พฤติกรรมบริการบางส่วนยังมีปัญหาอยู่เกิดจากตัวบุคคล งบประมาณที่ได้รับยังไม่เพียงพอ ในเรื่องของการลงทุน ครุภัณฑ์เนื่องจากโรงพยาบาลมีอายุการใช้งานค่อนข้างนาน นโยบายของกระทรวงสาธารณสุขสอดคล้องกับการรับบริการกลุ่มเป้าหมายหลักไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายทางการท่องเที่ยว ผู้สัมภาษณ์ คนที่ 3 ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลทั้ง 6 ด้าน โรงพยาบาลเองพยายามสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการ อย่างเต็มที่ พยายามผลักดันสร้างกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และจำเป็นสำหรับผู้มารับบริการเป็นหลักก่อน ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่าสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดพะเยา มีความพร้อมของสถานพยาบาลอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ตามกรอบมาตรฐานของสถานพยาบาล

ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า สถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดพะเยา มีความพร้อมของสถานพยาบาล อันประกอบด้วยด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล สิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล การบริการเสริมของสถานพยาบาล และด้านที่พักของสถานพยาบาล มีความพร้อม แต่จะด้านตามกระบวนการพัฒนาสถานพยาบาล หรือตามกรอบมาตรฐานของการพัฒนาสถานพยาบาล ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงสถานพยาบาล ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล มีการจัดการอยู่เป็นระยะ ๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล กิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวในสถานพยาบาลที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังมีอยู่น้อย แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาอยู่ห่างจากตัวสถานพยาบาลที่ทำการศึกษา เนื่องจากจังหวัดพะเยาไม่ใช่จุดหมายหลักของนักท่องเที่ยว ด้านการบริการเสริมของสถานพยาบาล และด้านที่พักของสถานพยาบาล สถานพยาบาลดังกล่าวมีการจัดการและบริการตามมาตรฐาน และจำนวนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการในสถานพยาบาลมีค่อนข้างน้อย ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา ได้ทำการสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย สรุปได้ดังต่อไปนี้ ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยาในภาพรวมของความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้ง 6 ด้านส่งผลต่อระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ด้านสถานที่และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) ส่งผลต่อระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ตามลำดับ ผู้วิจัยพอได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา

ตาราง 29 แสดงความพร้อมของสถานพยาบาล และความต้องการของนักท่องเที่ยว
ชาวไทย

ความพร้อมของสถานพยาบาล	ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล	1. ด้านสถานที่
1.1 มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง	1.1 สภาพด้านหน้าของสถานพยาบาลมีความสะอาดเรียบร้อย
1.2 มีการจัดการด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมในสถานพยาบาล	1.2 ที่จอดรถในสถานพยาบาลมีพอเพียงสำหรับผู้มารับบริการ
1.3 มีพื้นที่ชมวิว และพักผ่อนหย่อนใจ	1.3 ทางสัญจรระหว่างอาคารหรือทางเชื่อมสะดวก และเหมาะสมกับผู้มารับบริการทุกประเภท
1.4 มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	1.4 มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้มารับบริการ เช่น ห้องน้ำ-ส้วม
1.5 มีการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	1.5 การจัดสถานที่จอดรถรับ-ส่ง
2. ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล	2. ด้านสิ่งแวดล้อม
2.1 มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ	2.1 บริเวณปฏิบัติงานมีการระบายอากาศได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าว อับชื้น
2.2 ทำเลที่ตั้งสะดวกใกล้แหล่งราชการ	2.2 ไม่มีฝุ่นหรือควันออกมาสร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน
2.3 มีรถประจำทางและรถรับจ้างวิ่งผ่าน/อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ	2.3 ไม่มีกลิ่นสารเคมีหรือมีกลิ่นเหม็นรบกวนสร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน
2.4 สามารถหาข้อมูลทางเว็บไซต์	2.4 มีอุณหภูมิที่เหมาะสม

ตาราง 29 (ต่อ)

ความพร้อมของสถานพยาบาล	ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2.5 มีการให้ข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ โทรทัศน์ วิทยุ	2.5 มีการทำความสะอาดและบำรุงรักษาอุปกรณ์
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล	3. ด้านการจัดการ/บริหารองค์การ ความรับผิดชอบต่อสังคม
3.1 มีระบบเตือนภัยจากเพลิงไหม้ที่สามารถใช้การได้ตลอดเวลา	3.1 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ
3.2 มีเจ้าหน้าที่ดูแลตลอด 24 ชั่วโมง	3.2 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่ตระหนักต่อประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต
3.3 มีการจัดการด้านความปลอดภัยแก่ผู้มาใช้บริการ	3.3 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน
3.4 มีการจัดสถานที่จอดรถ รับ-ส่งผู้มาใช้บริการ	3.4 สถานพยาบาลมีการนำแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้
3.5 มีการจัดการสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อความสะอาดของผู้ใช้บริการลิฟต์และทางลาด สิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการ	3.5 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล	4. ด้านการบริการ
4.1 มีการจัดนิทรรศการให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพแก่ผู้มาใช้บริการ	4.1 มีการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มารับบริการอย่างเหมาะสม
4.2 มีเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพดูแลตลอดระยะเวลาที่ร่วมกิจกรรม	4.2 กระบวนการให้บริการมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ
4.3 ผู้มาใช้บริการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.3 สถานพยาบาลมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

4.4 มีกิจกรรมทางด้านสุขภาพ หลากหลายให้เลือก	4.4 มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ตลอดระยะเวลา ที่เข้ามาใช้บริการในสถานพยาบาล
--	---

ตาราง 29 (ต่อ)

ความพร้อมของสถานพยาบาล	ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย
4.5 มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือ การบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ	4.5 เครื่องมือ/อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้ ในการบริการทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
5. ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล	5. ด้านการส่งเสริมการตลาด
5.1 มีการบริการนอกสถานที่	5.1 สถานพยาบาลมีการพัฒนาสินค้า ทางการตลาด
5.2 สามารถใช้บริการนอกเวลาราชการ	5.2 สถานพยาบาลมีการให้ความรู้ ทางด้านสุขภาพแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้มารับ บริการ
5.3 มีการจองนัดหมายการมารับบริการ ล่วงหน้าได้	5.3 มีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อ ผ่อนคลายความตึงเครียด
5.4 มีน้ำดื่ม และหนังสือพิมพ์ เอกสาร ให้อ่านระหว่างรอรับบริการ	5.4 มีการดูแลจัดจำหน่ายอาหารให้มี ความหลากหลาย/ครบ 5 หมู่ตามหลัก โภชนาบัญญัติ
5.5 มีดนตรีบรรเลงเปิดให้ผู้มารับบริการ ฟัง	5.5 สถานพยาบาลมีการทำการตลาด ผ่านสื่อสารสนเทศ
6. ด้านที่พักของสถานพยาบาล	6. ด้านการติดตามประเมินผล
6.1 สถานพยาบาลมีห้องพักได้มาตรฐาน	6.1 ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้เกี่ยวกับยา/ การรักษาที่ตนเองได้รับ
6.2 มีที่จอดรถสำหรับผู้มาพัก ในสถานพยาบาล	6.2 ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้ในการ จัดการกับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับ สภาวะสุขภาพ การใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรชุมชน การจัดการเกี่ยวกับปัญหา เศรษฐกิจและสังคม
6.3 มีระบบรักษาความปลอดภัย	6.3 ผู้มาใช้บริการเข้าใจและสามารถ เลือกรับประทานอาหารได้เหมาะสมกับ

	ภาวะและข้อจำกัดด้านสุขภาพ
6.4 สถานพยาบาลมีการบริการที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ	6.4 มีระบบนัดหมายผู้มาใช้บริการกลับมารับบริการรักษาอย่างต่อเนื่องที่ดี

ตาราง 29 (ต่อ)

ความพร้อมของสถานพยาบาล	ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย
6.5 สถานพยาบาลดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งคนในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนจรรยาบรรณส่งเสริมการตลาด	6.5 ห้องส้วมและสุขภัณฑ์ที่มีความสะอาด พื้นห้องแห้งหรือไม่แฉะแฉะ มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่นเหม็นและแสงสว่างเพียงพอ

ตาราง 30 แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ : กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย

แผนการพัฒนา

แผน : “การพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย”

วิสัยทัศน์ : สถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาต้องมีมาตรฐานในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาค

ความพร้อมของ สถานพยาบาล	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวชาวไทย	แผนการพัฒนาสถานพยาบาล	
		โครงการ	กิจกรรม
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของ สถานพยาบาล	1. ด้านสถานที่	1. โครงการส่งเสริมสถานพยาบาลนำอยู่ 2. โครงการจัดตั้งสถานพยาบาลทุกอำเภอ ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมให้มีการจัดการ สถานพยาบาลอย่างเต็มรูปแบบ	1.1 จัดการประกวดสถานพยาบาลที่มี การจัดการดีเด่น ระดับตำบล/ชุมชน/ จังหวัด ทั้งภาครัฐ และเอกชน 1.2 จัดประกวดสถานพยาบาลทุกแห่ง ด้านการบริการดีเด่น 2.1 จัดการส่งเสริมพัฒนา สถานพยาบาลทุกระดับให้มีความ เสมอภาคในการรองรับการท่องเที่ยว 2.2 มีการออกตรวจและสุ่มตรวจ สถานพยาบาลในพื้นที่ให้ครอบคลุม

ตาราง 30 (ต่อ)

ความพร้อมของ สถานพยาบาล	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวชาวไทย	แผนการพัฒนสถานพยาบาล	
		โครงการ	กิจกรรม
			2.3 มีความพร้อมทางด้านบุคลากร ทางการแพทย์ เพื่อรองรับกิจกรรมที่ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
2. ด้านความสะดวกใน การเดินทางเข้าถึงของ สถานพยาบาล	2. ด้านสิ่งแวดล้อม	1. โครงการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน บริเวณสถานพยาบาลในพื้นที่ 2. โครงการเรารักโรงพยาบาล	1. จัดประกวดและส่งเสริมยกระดับ การจัดการสิ่งแวดล้อมของ สถานพยาบาลทุกพื้นที่โดยไม่เลือก ปฏิบัติ 2. สร้างเครือข่ายสถานพยาบาลให้ ครอบคลุมทุกพื้นที่ในจังหวัดพะเยา
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ของสถานพยาบาล	3. ด้านการจัดการ/บริหาร องค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม	1. โครงการส่งเสริมสถานพยาบาลมีการบริหาร จัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ ทรัพยากรธรรมชาติ 2. โครงการผลักดันสถานพยาบาลมีการบริหาร จัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	1. รณรงค์ให้เจ้าหน้าที่/บุคลากร ตลอดจนผู้มาใช้บริการ ตระหนักถึง คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ 2. เข้าร่วมภารกิจรณรงค์สิ่งแวดล้อม ทุกสถานพยาบาลและสร้างจิตสำนึก ที่ดีในการใส่ใจรักษาสิ่งแวดล้อม

ตาราง 30 (ต่อ)

ความพร้อมของ สถานพยาบาล	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวชาวไทย	แผนการพัฒนสถานพยาบาล	
		โครงการ	กิจกรรม
4. ด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยวภายใน สถานพยาบาล	4. ด้านการบริการ	1. โครงการเข้าร่วมประกวดรางวัลอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวไทย 2. โครงการผลิตภัณฑ์นวัตกรรม	1. ผลักดันสถานพยาบาลที่ได้ มาตรฐานเข้าร่วมการประกวดรางวัล อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยอย่าง ต่อเนื่อง/สถานพยาบาลมีแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง 1. สร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด 2. จัดหาเครื่องมือ/อุปกรณ์ทาง การแพทย์ที่ใช้ในการบริการทันสมัย และมีประสิทธิภาพ
5. ด้านบริการเสริมของ สถานพยาบาล	5. ด้านการส่งเสริม การตลาด	1. โครงการส่งเสริมอาชีพการนวดประคบสมุนไพร ล้านนา 2. โครงการส่งเสริมการตลาดจากนวัตกรรม พื้นบ้าน	1. สถานพยาบาลทุกแห่งเปิดสอนและ ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ และการประกอบอาชีพการนวด ประคบ

ตาราง 30 (ต่อ)

ความพร้อมของ สถานพยาบาล	ความต้องการของ นักท่องเที่ยวชาวไทย	แผนการพัฒนสถานพยาบาล	
		โครงการ	กิจกรรม
			2. เพิ่มช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ ที่บ้านทั้งในประเทศและต่างประเทศ 3. สถานพยาบาลมีการดูแลจัด จำหน่ายอาหารให้มีความ หลากหลาย/ครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนา บัญญัติ
6. ด้านที่พักของ สถานพยาบาล	6. ด้านการติดตาม ประเมินผล	1. โครงการติดตามประเมินผล ตลอดจนข้อจำกัด ด้านสุขภาพทางด้านการท่องเที่ยว	1. มีระบบนัดหมายผู้มาใช้บริการ กลับมารับบริการรักษาอย่างต่อเนื่อง ที่ดี

ทั้งนี้โครงการพัฒนาแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรมีความสอดคล้องตามนโยบายพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุข และสอดคล้องกับเกณฑ์การประกวดของรางวัลอุตสาหกรรมไทยประเภทสถานพยาบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และควรสอดคล้องกับนโยบายและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนควรมีจัดระยะเวลาการดำเนินงานของแผนการจัดการแต่ละโครงการอย่างเป็นรูปธรรม ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของแผนการจัดการ รวมถึงมีการวิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ของการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา อยู่เป็นระยะ ๆ พร้อมทั้งการติดตามประเมินผลของแต่ละโครงการ เพื่อนำมาปรับปรุงโครงการแต่ละโครงการในเรื่องต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพร้อมของสถานพยาบาลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพะเยา อันประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล 2. ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล 4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล 5. ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล และ 6. ด้านที่พักของสถานพยาบาล สอดคล้องกับปีภรณ์ศิริภานุมาศ และคณะ (2550, หน้า 105-108) เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน ในอีสานใต้ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ ยังมีสิ่งต้องปรับปรุง คือ ควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน การจัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบ เรื่องความสะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับกับปีภรณ์ศิริภานุมาศ และคณะ (2550, หน้า 105-108) เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้ ในประเด็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในกลุ่มอีสานใต้ เพื่อเสริมความเข้มแข็งการพัฒนา และการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยการเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน สอดคล้องกับศิริภานุมาศ ฤทธิ์แปลก และคณะ (2550, หน้า 63-64) เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ ในอีสานใต้ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ พบว่าความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ในกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ โดยยึดองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบสมัยใหม่ รูปแบบกิจกรรม จึงดำเนินถึง การจัดที่พัก และสิ่งแวดล้อม ให้มีสุขภาพลักษณะที่เหมาะสม การดูแลด้านอาหาร และเครื่องดื่ม ตลอดระยะเวลา

การท่องเที่ยว ให้เป็นอาหารเพื่อสุขภาพ การจัดกิจกรรมเพื่อออกกำลังกาย ที่สามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการออกกำลังกาย การจัดกิจกรรมเพื่อการผ่อนคลายอารมณ์ หรือสปาเพื่อสุขภาพที่สามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นส่วนหนึ่งของการผ่อนคลายอารมณ์ ไม่สอดคล้องกับศิริกัญญา ฤทธิ์แปลก และคณะ (2550, หน้า 63-64) เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ ในอีสานใต้ ในประเด็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน ในอีสานใต้ ทำได้โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีบทบาทของตนเองอย่างเหมาะสม คือ 1) เชื่อมโยง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานใต้ กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสานใต้ ด้วยการให้ผู้ที่มี ส่วนได้เสีย (Stakeholder) ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการบริการ ด้านการส่งเสริม การตลาด และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ในภาพรวมของความ ต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้ง 6 ด้าน ส่งผลต่อระดับความต้องการของนักท่องเที่ยว ชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริการเป็นด้านที่ส่งผลต่อ ระดับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพ ในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการติดตาม ประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการจัดการ/บริหารองค์กรความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ด้านสถานที่และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.69$) ส่งผลต่อระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการ เชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา ตามลำดับ สอดคล้องกับศิริกัญญา ฤทธิ์แปลก และ คณะ (2550, หน้า 66) เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ในอีสานใต้ พบว่าความ ต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่ มีความต้องการ และมีความ สนใจ ที่จะรับบริการบริการดังกล่าว อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ต้องการ ไปทุกสถานที่ในกลุ่มจังหวัด อีสานใต้ สอดคล้องกับทรงเกียรติ ชาต้น และคณะ (2555) ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกาฬสินธุ์ ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมและการบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า

กิจกรรมการปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ หลังการฝึกอบรมผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับมาก กิจกรรมด้านอาหาร และเครื่องดื่มสมุนไพร ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในระดับมากที่สุด และกิจกรรมการเดินป่าศึกษาระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติ หลังการฝึกอบรมผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Joseph Amodeo (2010, p.17) ท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่มีการจัดนโยบายอเมริกา ผลกระทบกับสถานการณ์ซึ่งต้องตรวจสอบผลกระทบของการท่องเที่ยว เช่น การค้า และ เศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาบทบาทของความตกลงทั่วไป ว่าด้วยการค้าบริการ ใน (GATS) ปัจจุบันปัญหาของการท่องเที่ยวสุขภาพ หรือหมายถึง การที่ผู้ประกอบการแสวงหา บริการสุขภาพในต่างประเทศ และผลกระทบนโยบาย ยังไม่ได้รับความสนใจของผู้กำหนด นโยบายในประเทศสหรัฐอเมริกา และประชาคมระหว่างประเทศ สอดคล้องกับ Athena H. N. Mak, Kevin K. F. Wong and Richard C. Y. Chang (2009, pp. 185–199) งานวิจัยนี้ศึกษา ปัจจัยพื้นฐานที่กระตุ้นนักท่องเที่ยว เพื่อค้นหาประสบการณ์สปา ในขณะที่เดินทาง พบว่า ผ่อนคลายและบรรเทา หนีหาย การให้รางวัลตนเอง และทำตามความต้องการตนเองและ สุขภาพ และความงาม เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยว ที่จะเข้าชมสปา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลุ่มของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง มากขึ้น
2. ควรเสนอแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาล เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ในจังหวัดพะเยา จัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับจังหวัด เพื่อให้ มีการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และสามารถนำมาขับเคลื่อน ส่งเสริมกิจกรรมร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และสำนักงานส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น เช่น กิจกรรมการนวดพื้นบ้าน นวดเท้า อบสมุนไพร นวดสปาบำบัด การประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ การปลูกผักปลอดสารพิษ โปรแกรมการนำเที่ยวกับคนที่สนใจ ในเรื่องสุขภาพ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ข้อมูลและผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

1. สถานพยาบาลจังหวัดพะเยาได้แนวทางการบริการการท่องเที่ยวยังสุขภาพ
ต่อนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. สถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถพัฒนาความพร้อม
เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้บริการในจังหวัดพะเยา
3. หน่วยงานสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดอื่นที่มีศักยภาพ สามารถ
นำความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพต่อไป
4. ผู้วิจัยควรศึกษาความเป็นไปได้ของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่จังหวัด
พะเยา และแนวโน้มของอัตราการเจริญเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
5. ผู้วิจัยควรศึกษาประเด็นเรื่องการตลาด และการบริหารจัดการในการรองรับ
นักท่องเที่ยวเรื่องสุขภาพของจังหวัดพะเยา รวมทั้งการสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2553). **แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพสถานบริการสุขภาพและสถานพยาบาลของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2553). **รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบศูนย์การเรียนรู้สุขภาพสำหรับโรงพยาบาลชุมชน ศูนย์สุขภาพชุมชน และสถานีอนามัย** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). **สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2548-2553**. สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.tourism.go.th/tourism/webstorage/download/files/19-20111219045840.pdf>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). **สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี 2554 และแนวโน้มปี พ.ศ. 2555**. สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2555, จาก <http://www.tourism.go.th/tourism/webstorage/download/files/29-20120209045524.pdf>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). **แนวทางการดำเนินการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2555, จาก http://www.dasta.or.th/th/sustain/detail_sustain.php?ID=238&SystemModuleKey=Create_Statement
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). **รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9 ประจำปี 2556**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). **รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 9 ประจำปี 2556**. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2555, จาก <http://tourismawards.tourismthailand.org/tat9.pdf>
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559**. สืบค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2554, จาก http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=4147

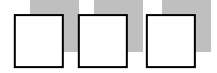
- คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554.
(2550). **แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554.** สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2555,
จาก <http://www.bps.ops.moph.go.th/Plan/plan10-50.pdf>
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2548). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว** (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน** (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปิยาภรณ์ ศิริภาณุมาศ และคณะ. (2550). **โครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านในอีสานใต้.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. เล่มที่ 119 ตอนพิเศษ 66 ง. หน้า 779.
กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- ฟิลิป คอทเลอร์ และคณะ. (2549). **การจัดการการตลาด ฉบับเอเชีย** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- วารัชต์ มัชฌมบุรุษ. (2554). **รูปแบบการท่องเที่ยว.** สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2554,
จาก <http://tourismatbuu.wordpress.com/>
- วีรวิฑู มาชะศิริานนท์. (2541). **คัมภีร์บริหารองค์การเรียนรู้สู่ TQM** (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ศิริกัญญา ฤทธิ์แปลก และคณะ. (2550). **การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบสมัยใหม่
ในอีสานใต้.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ศูนย์บริการข้อมูลการค้าและการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่. (2555). **การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.**
สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2555, จาก [http://www.tisccm.moc.go.th/tisc/
content.aspx?file_upload_id=3451](http://www.tisccm.moc.go.th/tisc/content.aspx?file_upload_id=3451)
- ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย. (2549).
แนวทางการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:
แสงสว่างเวสต์เพรส.
- สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. (2543). **มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณา:
บูรณาการภาพรวมระดับโรงพยาบาล** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดีไซน์.

- สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. (2549). **มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ฉบับเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี.**
สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2555, จาก www.ha.or.th/ha2010/upload/processBasic/htmlfiles/78-5583-0.pdf
- สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). **รายงานประจำปี 2554 สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.** สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2555, จาก www.thailandtourismcouncil.org/download/spa/work_54.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **วิสัยทัศน์ 257 สู่แผนฯ 11.** สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=207>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา. (2554). **สรุปผลการดำเนินงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา ปีงบประมาณ 2554.** สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.pyomoph.go.th/phayaoeva/doc/2555>.
- อนุวัฒน์ ศุภชุตินกุล. (2542). **Facilitator** กับการเพิ่มประสิทธิภาพของทีม (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ: ดีไซน์.
- อัลฟา รีเสิร์ช. (2552). **ทำเนียบโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน 2552-2553.** นนทบุรี: อัลฟา รีเสิร์ช.
- Amodeo, Joseph. (2010). **Medical Refugees and the Future of Health Tourism.** Retrieved 12 March 2555 จาก <http://www.psocommons.org/wmhp/vol2/iss4/art6>.
- Athena H. N. Mak, Kevin K. F. Wong and Richard C. Y. Chang. (2009). **Health or Self-indulgence? The Motivations and Characteristics of Spa-goers.** Retrieved 12 March 2555 จาก www.interscience.wiley.com.
- Goeldner, Charles R. (2009). **Tourism: principles, practices, philosophies.** Eleventh Ed. USA: John Wiley & Son.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
(สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลในการวิจัย เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มาบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดพะเยา โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) เรื่อง “แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามนี้ **คำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิด** และผู้วิจัยขอรับรองว่า **ข้อมูลต่าง ๆ ที่ท่านตอบในแบบสอบถาม จะไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อตัวท่านหรือบุคคลใดๆ** และเพื่อจกให้ข้อมูลเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดที่มีศักยภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อไป สำหรับแบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งสิ้น 3 ส่วน คือ....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ (.....) ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี พร้อมทั้งขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย: นายกฤต พันธุ์ปัญญา

สาขาวิชา การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ

- () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หม้าย () 4. หย่าร้าง

4. สิทธิที่ใช้ในสถานพยาบาล

- () 1. บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า () 2. บัตรประกันสังคม
() 3. เบิกต้นสังกัด/เบิกได้ () 4. บัตรผู้สูงอายุ/บัตรอาสาสมัคร
() 5. บัตรประกันอุบัติเหตุ () 6. จ่ายตรง

5. ค่าใช้จ่ายในการรักษา/ครั้ง.....บาท

6. ระยะเวลาในการรักษาครั้งนี้.....ชั่วโมง

7. จำนวนผู้มาใช้บริการในสถานพยาบาลในครั้งนี้ (นับรวมตัวท่านด้วย).....คน

8. ในการมาใช้บริการในสถานพยาบาลครั้งนี้ ท่านได้ใช้บริการประเภทใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. นวดแผนโบราณ	() 2. กายภาพบำบัด
() 3. ฟังเข็ม/เวชศาสตร์ฟื้นฟู	() 4. อบ/ประคบสมุนไพร
() 5. ตรวจร่างกาย	() 6. รับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ
() 7. อาบน้ำแร่/น้ำพุร้อน	() 8. ธรรมชาติบำบัด
() 9. อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ	() 10. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

9. ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานพยาบาลที่ท่านประสงค์มาใช้บริการเชิงสุขภาพจากแหล่งใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. ญาติพี่น้อง/ครอบครัว/คนรู้จัก	() 2. นิตยสาร/วารสาร
() 3. หนังสือพิมพ์	() 4. โทรทัศน์ วิทยุ
() 5. อินเทอร์เน็ต	() 6. แผ่นพับ/ใบปลิว ป้ายโฆษณา
() 7. เจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลแนะนำ	() 8. อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพใน สถานพยาบาลจังหวัดพะเยา	ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านสถานที่					
1.1 สภาพด้านหน้าของสถานพยาบาล มีความสะอาดเรียบร้อย					
1.2 ที่จอดรถในสถานพยาบาลมีพอเพียงสำหรับ ผู้มารับบริการ					
1.3 ทางสัญจรระหว่างอาคารหรือทาง เชื่อมสะดวก และเหมาะสมกับผู้มารับบริการ ทุกประเภท					
1.4 มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้มารับบริการ เช่น ห้องน้ำ-ส้วม					
1.5 การจัดสถานที่จอดรถรับ-ส่ง					
2. ด้านสิ่งแวดล้อม					
2.1 บริเวณปฏิบัติงานมีการระบายอากาศได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าว อับชื้น					
2.2 ไม่มีฝุ่นหรือควันออกมาสร้างความเดือดร้อน รำคาญต่อชุมชน					
2.3 ไม่มีกลิ่นสารเคมีหรือมีกลิ่นเหม็นรบกวน สร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน					

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพใน สถานพยาบาลจังหวัดพะเยา	ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย				
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.4 มีอุณหภูมิที่เหมาะสม					
2.5 มีการทำความสะอาดและบำรุงรักษา อุปกรณ์					
3. ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม					
3.1 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ					
3.2 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการ ที่ตระหนักต่อประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต					
3.3 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่มีความ รับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน					
3.4 สถานพยาบาลมีการนำแนวทฤษฎีเศรษฐกิจ พอเพียงมาประยุกต์ใช้					
3.5 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการอย่าง มีประสิทธิภาพ					
4. ด้านการบริการ					
4.1 มีการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้มารับบริการอย่างเหมาะสม					
4.2 กระบวนการให้บริการมีมาตรฐานเป็น ที่ยอมรับ					
4.3 สถานพยาบาลมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทาง					
4.4 มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ตลอดระยะเวลา ที่เข้ามาใช้บริการในสถานพยาบาล					
4.5 เครื่องมือ/อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้ ในการบริการทันสมัยและมีประสิทธิภาพ					
5. ด้านการส่งเสริมการตลาด					
5.1 สถานพยาบาลมีการพัฒนาสินค้า ทางการตลาด					
5.2 สถานพยาบาลมีการให้ความรู้ทางด้าน สุขภาพแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้มารับบริการ					

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพใน สถานพยาบาลจังหวัดพะเยา	ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย				
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.3 มีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อผ่อนคลาย ความตึงเครียด					
5.4 มีการดูแลจัดจำหน่ายอาหารให้มีความ หลากหลาย/ครบ 5 หมู่ตามหลักโภชนาบัญญัติ					
5.5 สถานพยาบาลมีการทำการตลาด ผ่านสื่อสารสนเทศ					
6. ด้านการติดตามประเมินผล					
6.1 ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้เกี่ยวกับยา/การ รักษาที่ตนเองได้รับ					
6.2 ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้ในการจัดการกับ สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาวะสุขภาพ การใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน การจัดการ เกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคม					
6.3 ผู้มาใช้บริการเข้าใจและสามารถเลือก รับประทานอาหารได้เหมาะสมกับภาวะและ ข้อจำกัดด้านสุขภาพ					
6.4 มีระบบนัดหมายผู้มาใช้บริการกลับมารับ บริการรักษาอย่างต่อเนื่องที่ดี					
6.5 ห้องลิ้มและสุขภัณฑ์มีความสะอาด พื้นห้องแห้งหรือไม่เฉอะแฉะ มีการระบายอากาศ ดี ไม่มีกลิ่นเหม็นและแสงสว่างเพียงพอ					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาใช้บริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยา

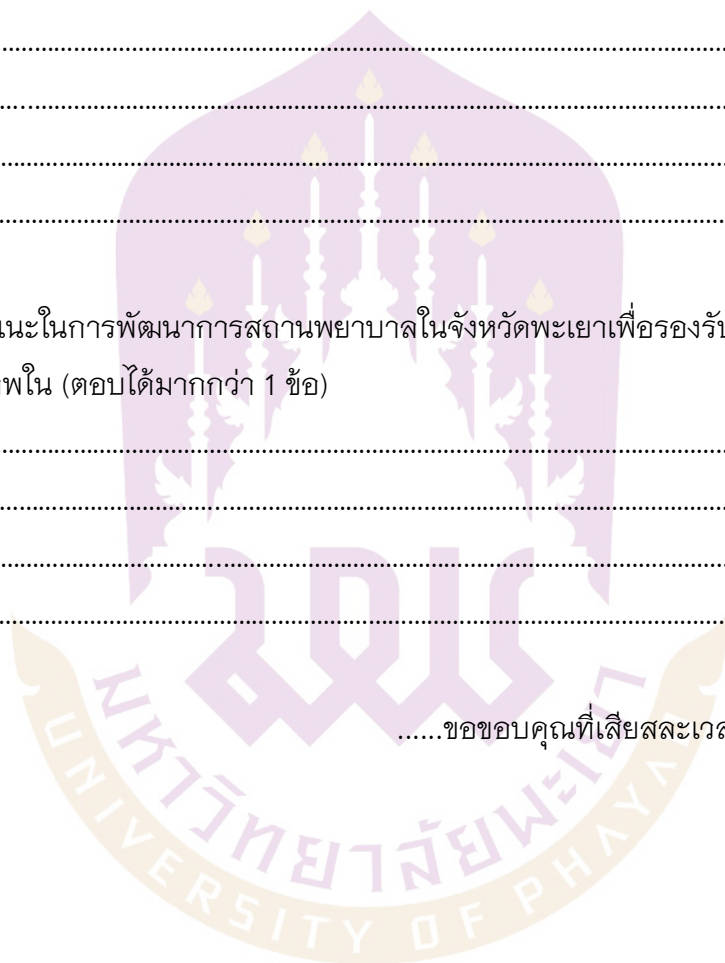
1. การมาใช้บริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาท่านพบปัญหาในด้านใดบ้าง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....

.....ขอขอบคุณที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูล.....

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

(Structured interview)

แนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลในจังหวัดพะเยาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลทั่วไปโรงพยาบาล

- 1.1 เพศ ชาย หญิง
- 1.2 อายุปี
- 1.3 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท
- 1.4 จำนวนเตียงของสถานพยาบาล.....เตียง
- 1.5 จำนวนบุคลากร.....คน
- 1.6 จำนวนผู้เข้ามาใช้บริการเฉลี่ย/วัน
- 1.7 อัตราการครองเตียง เฉลี่ย/เดือน
- 1.8 โรงพยาบาล.....ผ่านมาตรฐานสถานพยาบาล HA หรือไม่
 ผ่าน ระดับ 1 2 3 อยู่ระหว่างการประเมินคุณภาพ
 ไม่เข้าร่วม ไม่ผ่าน

ผู้วิจัย: นายกฤต พันธุ์ปัญญา

สาขาวิชา การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

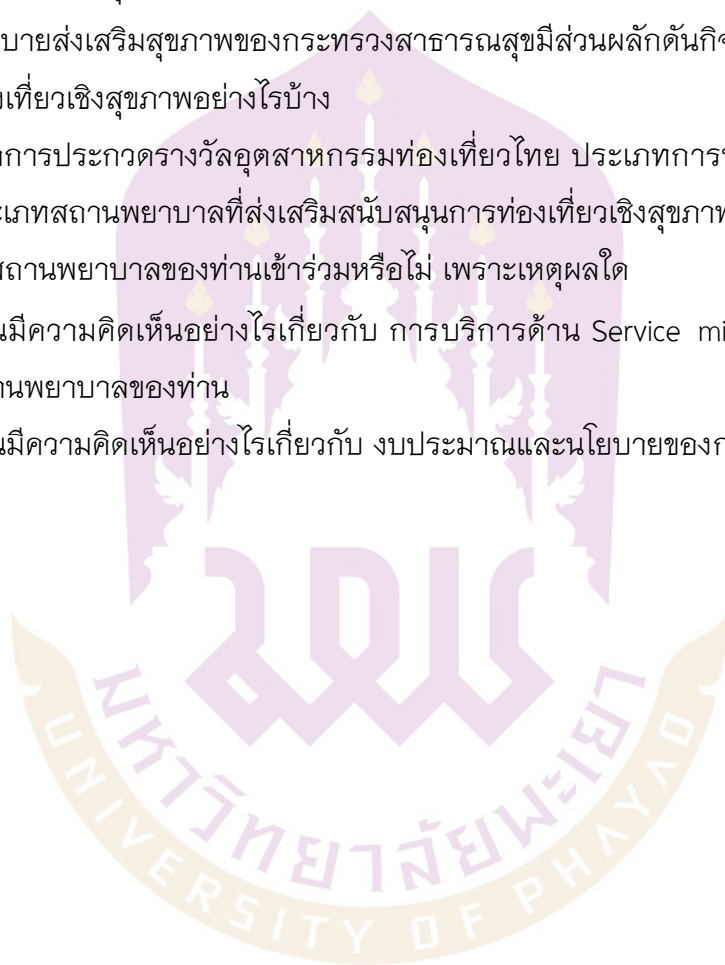
ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับความพร้อมของสถานพยาบาล

ความพร้อมของสถานพยาบาล		มี	ไม่มี	ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์
ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล				
1	มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง			
2	มีการจัดการด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อม ในสถานพยาบาล			
3	มีพื้นที่ชมวิว และพักผ่อนหย่อนใจ			
4	มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ			
5	มีการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ			
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล				
1	มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางตามสถานที่ท่องเที่ยว ต่าง ๆ			
2	ทำเลที่ตั้งสะดวกใกล้แหล่งราชการ			
3	มีรถประจำทางและรถรับจ้างวิ่งผ่าน/อยู่ใกล้ แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ			
4	สามารถหาข้อมูลทางเว็บไซต์			
5	มีการให้ข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ โทรทัศน์ วิทยุ			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล				
1	มีระบบเตือนภัยจากเพลิงไหม้ที่สามารถใช้งานได้ ตลอดเวลา			
2	มีเจ้าหน้าที่ดูแลตลอด 24 ชั่วโมง			
3	มีการจัดการด้านความปลอดภัยแก่ผู้มาใช้บริการ			
4	มีการจัดสถานที่จอดรถ รับ-ส่ง ผู้มาใช้บริการ			
5	มีการจัดการสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อ ความสะดวกของผู้ใช้บริการลิฟต์และทางลาด สิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการ			

ความพร้อมของสถานพยาบาล		มี	ไม่มี	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล				
1	มีการจัดนิทรรศการให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพแก่ผู้มาใช้บริการ			
2	มีเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพดูแลตลอดระยะเวลาที่ร่วมกิจกรรม			
3	ผู้มาใช้บริการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
4	มีกิจกรรมทางด้านสุขภาพหลากหลายให้เลือก			
5	มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ			
ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล				
1	มีการบริการนอกสถานที่			
2	สามารถใช้บริการนอกเวลาราชการ			
3	มีการจองนัดหมายการมารับบริการล่วงหน้าได้			
4	มีน้ำดื่ม และหนังสือพิมพ์ เอกสารให้อ่านระหว่างรอรับบริการ			
5	มีดนตรีบรรเลงเปิดให้ผู้มารับบริการฟัง			
ด้านที่พักของสถานพยาบาล				
1	สถานพยาบาลมีห้องพักได้มาตรฐาน			
2	มีที่จอดรถสำหรับผู้มาพักในสถานพยาบาล			
3	มีระบบรักษาความปลอดภัย			
4	สถานพยาบาลมีการบริการที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ			
5	สถานพยาบาลดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งคนในประเทศและต่างประเทศตลอดจนแนวทางส่งเสริมการตลาด			

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ท่านมีแนวทางการพัฒนาสถานพยาบาลของท่านเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่ทำให้สถานพยาบาลของท่านไม่สามารถพัฒนาเพื่อการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้
3. นโยบายส่งเสริมสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุขมีส่วนผลักดันกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างไรบ้าง
4. จากการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ประเภทการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทสถานพยาบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ท่านมีความคิดที่จะส่งสถานพยาบาลของท่านเข้าร่วมหรือไม่ เพราะเหตุผลใด
5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ การบริการด้าน Service mind ของเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลของท่าน
6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ งบประมาณและนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข

ภาคผนวก ค แบบตรวจสอบคุณภาพ

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	สำหรับผู้เชี่ยวชาญ			IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1.เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง					
2. อายุ.....ปี					
3.สถานภาพ () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หม้าย () 4. หย่าร้าง					
9. สิทธิที่ใช้ในสถานพยาบาล () 1. บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า () 2. บัตรประกันสังคม () 3. เบิกต้นสังกัด/เบิกได้ () 4. บัตรผู้สูงอายุ/บัตรอาสาสมัคร () 5. บัตรประกันอุบัติเหตุ () 6. จ่ายตรง					
10. ค่าใช้จ่ายในการรักษา/ครั้ง.....บาท					
11. ระยะเวลาในการรักษาครั้งนี้..... ชั่วโมง					

ข้อคำถาม	สำหรับผู้เชี่ยวชาญ			IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
<p>17. ในการมาใช้บริการในสถานพยาบาลครั้งนี้ ท่านได้ใช้บริการประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>() 1. นวดแผนโบราณ</p> <p>() 2. กายภาพบำบัด</p> <p>() 3. ผังเข็ม/เวชศาสตร์ฟื้นฟู</p> <p>() 4. อบ/ประคบสมุนไพร</p> <p>() 5. ตรวจร่างกาย</p> <p>() 6. รับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ</p> <p>() 7. อาบน้ำแร่/น้ำพุร้อน</p> <p>() 8. ธรรมชาติบำบัด</p> <p>() 9. อาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ</p> <p>() 10. การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ</p>					

ข้อคำถาม	สำหรับผู้เชี่ยวชาญ			IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
<p>18. ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานพยาบาลที่ท่านประสงค์มาใช้บริการเชิงสุขภาพจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>() 1. ญาติพี่น้อง/ครอบครัว/คนรู้จัก</p> <p>() 2. นิตยสาร/วารสาร</p> <p>() 3. หนังสือพิมพ์</p> <p>() 4. โทรทัศน์ วิทยุ</p> <p>() 5. อินเทอร์เน็ต</p> <p>() 6. แผ่นพับ/ใบปลิว ป้ายโฆษณา</p> <p>() 7. เจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาล</p> <p>แนะนำ</p> <p>() 8. อื่น ๆ (ระบุ).....</p>					

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพในสถานพยาบาลจังหวัดพะเยา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพใน สถานพยาบาลจังหวัดพะเยา	สำหรับผู้เชี่ยวชาญ			IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ด้านสถานที่					
1.1 สภาพด้านหน้าของสถานพยาบาล มีความสะอาดเรียบร้อย					
1.2 ที่จอดรถในสถานพยาบาลมีพอเพียง สำหรับผู้มารับบริการ					
1.3 ทางสัญจรระหว่างอาคารหรือทาง เชื่อมสะดวก และเหมาะสมกับผู้มารับ บริการทุกประเภท					
1.4 มีสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้มารับบริการ เช่น ห้องน้ำ-ส้วม					
1.5 การจัดสถานที่จอดรถรับ-ส่ง					
2. ด้านสิ่งแวดล้อม					
2.1 บริเวณปฏิบัติงานมีการระบายอากาศ ได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าว อับชื้น					
2.2 ไม่มีฝุ่นหรือควันออกมาสร้างความ เดือดร้อนรำคาญต่อชุมชน					
2.3 ไม่มีกลิ่นสารเคมีหรือมีกลิ่นเหม็น รบกวนสร้างความเดือดร้อนรำคาญ ต่อชุมชน					
2.4 มีอุณหภูมิที่เหมาะสม					
2.5 มีการทำความสะอาดและบำรุงรักษา อุปกรณ์					

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพใน สถานพยาบาลจังหวัดพะเยา	สำหรับผู้เชี่ยวชาญ			IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3. ด้านการจัดการ/บริหารองค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม					
3.1 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/ ทรัพยากรธรรมชาติ					
3.2 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการ ที่ตระหนักต่อประเพณีวัฒนธรรมและ วิถีชีวิต					
3.3 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการที่ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน					
3.4 สถานพยาบาลมีการนำแนวทฤษฎี เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้					
3.5 สถานพยาบาลมีการบริหารจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ					
4. ด้านการบริการ					
4.1 มีการบริการเพื่อตอบสนองความ ต้องการของผู้มารับบริการอย่างเหมาะสม					
4.2 กระบวนการให้บริการมีมาตรฐานเป็น ที่ยอมรับ					
4.3 สถานพยาบาลมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทาง					
4.4 มีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ตลอดระยะเวลา ที่เข้ามาใช้บริการในสถานพยาบาล					
4.5 เครื่องมือ/อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้ ในการบริการทันสมัยและมีประสิทธิภาพ					

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพใน สถานพยาบาลจังหวัดพะเยา	สำหรับผู้เชี่ยวชาญ			IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
5. ด้านการส่งเสริมการตลาด					
5.1 สถานพยาบาลมีการพัฒนาสินค้าทาง การตลาด					
5.2 สถานพยาบาลมีการให้ความรู้ ทางด้านสุขภาพแก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้มา รับบริการ					
5.3 มีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อผ่อนคลาย ความตึงเครียด					
5.4 มีการดูแลจัดจำหน่ายอาหารให้มี ความหลากหลาย/ครบ 5 หมู่ตามหลัก โภชนาบัญญัติ					
5.5 สถานพยาบาลมีการทำการตลาด ผ่านสื่อสารสนเทศ					
6. ด้านการติดตามประเมินผล					
6.1 ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้เกี่ยวกับยา/ การรักษาที่ตนเองได้รับ					
6.2 ผู้มาใช้บริการได้รับความรู้ในการ จัดการกับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับ สภาวะสุขภาพ การใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรชุมชน การจัดการเกี่ยวกับ ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม					
6.3 ผู้มาใช้บริการเข้าใจและสามารถเลือก รับประทานอาหารได้เหมาะสมกับภาวะ และข้อจำกัดด้านสุขภาพ					

ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่ประสงค์มารับบริการเชิงสุขภาพใน สถานพยาบาลจังหวัดพะเยา	สำหรับผู้เชี่ยวชาญ			IOC	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
6.4 มีระบบนัดหมายผู้มาใช้บริการกลับมา รับบริการรักษาอย่างต่อเนื่องที่ดี					
6.5 ห้องส้วมและสุขภัณฑ์มีความสะอาด พื้นห้องแห้งหรือไม่แฉะแฉะ มีการระบาย อากาศดี ไม่มีกลิ่นเหม็นและแสงสว่าง เพียงพอ					
ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ทั้งฉบับเท่ากับ					

ค่าความสอดคล้อง มีค่าตั้งแต่ 0.60– 1.00

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับความพร้อมของสถานพยาบาล

ความพร้อมของสถานพยาบาล		ผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		1	2	3	
ด้านสิ่งดึงดูดใจของสถานพยาบาล					
1	มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง				
2	มีการจัดการด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมในสถานพยาบาล				
3	มีพื้นที่ชมวิว และพักผ่อนหย่อนใจ				
4	มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ				
5	มีการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ				
ด้านความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงของสถานพยาบาล					
1	มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ				
2	ทำเลที่ตั้งสะดวกใกล้แหล่งราชการ				
3	มีรถประจำทางและรถรับจ้างวิ่งผ่าน/อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ				
4	สามารถหาข้อมูลทางเว็บไซต์				
5	มีการให้ข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ โทรทัศน์ วิทยุ				
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล					
1	มีระบบเตือนภัยจากเพลิงไหม้ที่สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา				
2	มีเจ้าหน้าที่ดูแลตลอด 24 ชั่วโมง				
3	มีการจัดการด้านความปลอดภัยแก่ผู้มาใช้บริการ				
4	มีการจัดสถานที่จอดรถ รับ-ส่ง ผู้มาใช้บริการ				
5	มีการจัดการสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการลิฟต์และทางลาด สิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการ				

ความพร้อมของสถานพยาบาล		ผู้เชี่ยวชาญ			IOC
		1	2	3	
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในสถานพยาบาล					
1	มีการจัดนิทรรศการให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพแก่ผู้มาใช้บริการ				
2	มีเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพดูแลตลอดระยะเวลาที่ร่วมกิจกรรม				
3	ผู้มาใช้บริการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม				
4	มีกิจกรรมทางด้านสุขภาพหลากหลายให้เลือก				
5	มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ				
ด้านบริการเสริมของสถานพยาบาล					
1	มีการบริการนอกสถานที่				
2	สามารถใช้บริการนอกเวลาราชการ				
3	มีการจองนัดหมายการมารับบริการล่วงหน้าได้				
4	มีน้ำดื่ม และหนังสือพิมพ์ เอกสารให้อ่านระหว่างรอรับบริการ				
5	มีดนตรีบรรเลงเปิดให้ผู้มารับบริการฟัง				
ด้านที่พักของสถานพยาบาล					
1	สถานพยาบาลมีห้องพักได้มาตรฐาน				
2	มีที่จอดรถสำหรับผู้มาพักในสถานพยาบาล				
3	มีระบบรักษาความปลอดภัย				
4	สถานพยาบาลมีการบริการที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ				
5	สถานพยาบาลดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งคนในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนแนวทางส่งเสริมการตลาด				

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นามสกุล	กฤต พันธุ์ปัญญา
วัน เดือน ปี เกิด	9 พฤศจิกายน 2522
ที่อยู่ปัจจุบัน	22 หมู่ 2 ตำบลตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000
ที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลพะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2554	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน โรงพยาบาลพะเยา
พ.ศ. 2553	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ โรงแรมอิมพีเรียลแม่ปิง เชียงใหม่
พ.ศ. 2550	พนักงานต้อนรับ โรงแรมเดอะแกรนด์ เมืองซานฟรานซิสโก รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา
พ.ศ. 2549	เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างประเทศ บริษัท ที.อาร์.เค. กรุงเทพฯ อุตสาหกรรมและผู้ส่งออก จำกัด
พ.ศ. 2548	พนักงานต้อนรับ โรงแรมเชอราตัน เชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	อส.บ. (เทคโนโลยีโยธา) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตนนทบุรี